

ONZE

49e jaargang no. 9, september 1988

VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

se

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 4 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 650,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

W.J. Velt, Vierspan 12,
3161 SL Rhooon telefoon 01890-16658.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Waasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: M.A. Paans, Mc. Mackaystr. 5, 3142 TE Waalwijk.

KLEURKANARIËS aan: J.A. Barsch, H. Dunantlaan 173, 312 AZ Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIËS aan: J. Kuiper, V. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

LAGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 1847 SG Teteringen.

HEBRAVINKEN, JAPANESE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 1384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: A. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.

GRASPAKLIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 4677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 1-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 24 oktober 1988.

IN DIT NUMMER

	pag.
Scharlakenrode menievogel	388
Boeiende belevenissen met de Braziliaanse witborstral	390
Saffraanvinken	391
Het wonder van het vliegen van de vogels	394
Volière van de maand	399
Groenlingen	400
Onze harzervogels	406
Het tweepersoons nestkastje	407
Manakins Pipridae	408
De rode Flamingo	410
Over kleurkanaries	410
Een staaltje grasparkieten	412
De Bruinkopgaailijster	413
Pauwen	414
Kleurkanaries, Phaeo	416
Onkruidzaden voor vogels	416
Verklaring Latijnse namen	417
Bessen	417
Bloemen en planten	429

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Hope Farms	418
Esvé	418
Vraag en aanbod	419
Boskoopse vogelmarkt	419
v.v. P.I.E.T., Vogelverkoop België, J. Heesakkers, Int. Vogelbeurs	420
Vogel '89	421
STT	422
Holland Diervoeders, Siem van 't Hart,	
Rien Zagers, Kees van der Borst, Fauna	423
Vogelmarkt Joure	424
Van Keulen	425
F. Thijssen Mill, Blankestijn's Pet Farm B.V.,	
Wolro, Cehu-kooien, Wovo, Vogelhuis Kloeg	426
Fauna	427
CéDé, M. Borgstein, W. Stijger, S.J. Dorpmans,	
H. Dijk	428
CéDé	429
Fauna, Witte Molen, NBvV,	
K.B.O.F. De Witte Spreeuwen	430
Afd. Meppel, NBvV	431
NBvV	432

Foto voorplaat: Scharlakenrode menievogel

Foto: C. Scholtz/Van Os

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

Scharlakenrode menievogel

(*Pericrocotus flammeus*)

Menievogels zijn nauw verwant aan de overwegend veel somber gekleurde rupsvogels. Beide behoren ze tot de familie Campephagidae. Ze zijn levendig, actief en fraai van kleur, welke kleuren afkomstig zijn van carotinoiden. Vetstofkleurige vogels dus en dat houdt in dat deze vogels als ze in volières worden gehouden hun natuurlijke kleuren alleen behouden indien er een carotinehoudende voeding wordt verstrekt. Carotinoïde vindt men in de natuur veel bij planten. Ze zijn oplosbaar in vet en vandaar de naam vetstofkleuren. Die carotinoiden worden in vloeibare vorm door het bloed naar de veerpapillen getransporteerd, waardoor de vogels hun natuurlijke kleuren in de juiste nuances blijven houden. Bij een tekort aan caroteenhoudende voeding, vervagen de echte kleuren in aanmerkelijk flauwere minder sprekende tinten.

Tekst: H.A. Maurer
Foto's: C. Scholtz/H. van Os

Menievogels zijn echte boomvogels die leven in de dichte oerwouden van Sri Lanka, Zuidoost India, Himalaya tot Zuid China, Andaman, Filipijnen en Maleisië. Ze komen voor tot op hoogten van 2600 meter, althans de scharlakenrode menievogel. Er is een andere *Pericrocotus*-soort die in nog hoger gelegen gebieden voorkomt.

Hun voedsel bestaat uit talloze insecten, rupsen etc.. Behendig manoeuvreren ze tussen de takken in hoge bomen op zoek naar alles wat eetbaar is. Ook weten ze met zeer snelle bewegingen en uitvallen vliegende insecten te snappen.

Hun nesten zijn klein en komvormig en meestal kunstig bevestigd aan de top van een gevorkte tak, op hoogten van 5 meter en meer. Het nest wordt gebouwd van takjes, grasstengels, planteworteltjes, mos en vooral ook spinrag waarmee aan het nest de nodige stabiliteit wordt gegeven. De nesten zijn bijzonder moeilijk te ontdekken, omdat de buitenzijde met korstmoss wordt bedekt en het dan net lijkt of het een natuurlijke wildgroei is van de betreffende tak.

Het popje broedt alleen op de 3 tot 5 lichtkleurige en met rozeachtige tot saarse vlekjes bezette eieren. De broedduur bedraagt ongeveer 18 tot 20 dagen. Als de jongen zijn geboren, neemt het mannetje actief aan het grootbrengen, het voeden, deel. Talloze insecten waaronder vooral veel spinnetjes, worden voor ze verorberd.

Hun zang klinkt melodieus en is vrijwel het enigste teken van hun aanwezigheid in de bovenlaag van de wouden levend, zijn ze namelijk moeilijk vanaf de begane grond waar te nemen.

Als de jongen ongeveer 3 weken oud zijn, vliegen ze uit. Uiterlijk gelijken ze dan, ook de jonge mannetjes, op volwassen vrouwtjes.

De scharlakenrode menievogel is ongeveer 19 cm groot. Heel opvallend is het uiterlijke verschil tussen de sexen. Beide zijn, met name op de vleugels wel gelijk aan tekening alleen alle veervelden die bij de mannetjes rood zijn, zijn bij de vrouwtjes heldergeel. De vrouwtjes hebben een geheel zwarte kop en zijn bovenlijen op de achterkop, nek, rugdek, vleugels en bovenstaartveren meer grijsachtig

zwart. Tevens zijn de vrouwtjes wat kleiner van formaat.

De fraaie foto's geven u een duidelijk beeld van hun uiterlijke verschijningsvorm.

Er zullen weinig vogelliefhebbers zijn die ervaringen hebben met menievogels. Ze worden slechts zelden ingevoerd, alhoewel er vrij recent en vandaar de foto's, een aantal exemplaren ons land zijn binnengekomen.

Wellicht dat de acclimatisatie veel aandacht en zorg vraagt. Ook de gewenning aan het voedsel zal z'n tijd nodig hebben. Nu zijn er tegenwoordig best wel heel goede insectenvoeders verkrijgbaar, o.a. Claus en Aleckwa. Een dergelijk insectenvoer vormt een goede basis.

Met bijvoorbeeld heel fijn gesneden runderhart, rauwe fijngesprakte tahoe, hardgekookt ei etc. kunnen we enige variatie

in het zachtvoer brengen. Door dat zachtvoer is dan ook wat wortelschraapsel, wat lucernemeel of kleine stukjes rode paprika te mengen waarmee de caroteengehalte op peil houden. Naast het zachtvoer, dat zoals gezegd als basisvoer dient, is het verstrekken van levend voedsel voor deze vogels van levensbelang. We denken hierbij aan kleine krekels, sprinkhanen, meelwormen, buffalwormen, pinky's, mierenpoppen, wandelende takken, vliegen en andere insecten.

Ook dient er dagelijks vers bad- en drinkwater te worden verstrekt.

Het laat zich verstaan, dit gelet op hun natuurlijke leefwijze, dat ze het best kunnen worden gehuisvest in ruime en goed beplante voliëres, waarbij dan wel een directe verbinding moet zijn met een ruim en te verwarmen binnenverblijf.

Boeiende belevenissen met de Braziliaanse witborstral

Piet Buijsman

Toen ik mij geruime tijd had beziggehouden met kleine tropen, ging mijn gedachte uit in de richting van Vruchten- en Insectenetende vogels en al snel werden er Japanse nachtegalen – Brilvogels en Mandarijnspreuwen aangeschaft. Met de twee eerst genoemde soorten werden al spoedig kweekresultaten behaald.

Tijdens een bezoek aan een importeur viel mijn oog op die kleine vlugge steltloperijtjes, Braziliaanse witborstrallen. Dit was nu net hetgeen er thuis nog bij kon, dus richting huiswaarts met weer een andere soort voor de collectie.

Het was een prachtig gezicht deze kleine rallen in m'n binnenvolière en vooral in en rond het vijvertje vermaakten zij zich best.

Of ik een stel had was de vraag nog, want veel verschil was er niet te zien en een echte duidelijke omschrijving was niet te vinden.

Veelal als je een bepaalde soort geruime tijd in je bezit hebt, leer je ze pas kennen en wordt het seksen ook eenvoudiger, m.a.w. men kan nog zoveel lectuur aanschaffen, maar in de praktijk doe je pas de ervaring op. Na enkele maanden vond ik een van de vogels dood (oorzaak onbekend). De andere bleef het goed doen, maar als enkeling in de volière was toch eigenlijk niets. Wij behoren er tenslotte alles aan te doen om onze volière-vogels tot voortplanten te bewegen.

Toen ik in november in Krommenie een keuring moest verrichten en na afloop nog even door de zaal wandelde, liep daar in de ingerichte volière een enkel ralletje. De eigenaar werd gepolst en voor een zeer sportief prijsje kwam het beestje in mijn bezit.

Na een gezellige dag vogeltjes keuren en weer een nieuwe aanwinst rijker, ga je dan echt voldaan richting huiswaarts, waarna het eerste loopje, natuurlijk u raadt het al, naar de volière is.

Het klikte meteen tussen beide vogels en er was een duidelijk verschil te zien. De nieuwkomer was iets kleiner en de lichaamskleur en tekening was helderder, maar wat vooral opviel, was dat de pootkleur veel roder was als van de ral die reeds enkele jaren in mijn bezit was. Iedere avond kropen ze samen in een berkenblok van 35 x 25 cm en als de deur van de volière werd geopend, kwamen de kleine kopjes nieuwsgierig uit het blok, een prachtig gezicht. Deze over-

nachtingsplaats bevond zich zo'n 2 meter boven de grond, maar dat is voor deze klauteraars totaal geen probleem.

Op 3 januari miste ik een ral (het vrouwtje). Deze bleek in het blok te zitten, wat voorzien was van riet en bladeren waarop zich reeds een ei bevond.

Op 5 januari was het tweede ei aanwezig en na enkele dagen bleek dit legsel bevrucht te zijn en pas toen stond het vast dat het een koppel was.

Op 27 januari hield ik weer nestcontrole (dit doe ik overigens meestal alleen als de vogels ongedwongen hun nest verlaten). Het bleek dat 1 ei reeds was aangepikt en er was een helder gepiep waar te nemen. De dag daarop nog geen jonge ral, maar het andere ei was ook aangepikt. Toen 's avonds besloten werd om nog eenmaal te kijken, viel het op dat beide oudervogels in het blok waren en met tegenzin werd mij een blik gegund in hun kraamkamer.

Ik was in het bezit gekomen van twee jonge witborstrallen, kleine donkere donzige bolletjes, met natuurlijk direkt al vrij lange pootjes, een fascinerend gezicht; uiteraard je bent er dan nog lang niet want de weg is lang van ei tot volwassen vogel en dat bleek ook wel.

Zoals bekend zijn rallen net zoals kwartels, nestvlinders, ze verlaten dus na enkele uren reeds het nest om samen met de ouders voedsel op te scharrelen. In dit

geval gebeurde dat helaas niet, de jongen bleven waar ze waren en het werd een trieste afloop, want toen ze op de grond werden gezet konden ze al spoedig opgeraapt worden; de natuur heeft zo ook z'n regels.

Het tweede legsel, wat overigens maar uit één ei bestond, verliep ook zo, maar met het derde legsel ging het beter: 2 april had ik twee jonge rallen lopen waarvan er een spoedig spoorloos verdwenen was: de dader werd gezocht richting mandarijnspreuwen, maar zeker was dat niet. Na zo'n 9 dagen werd het jong geringd, 4,5 mm en alles verliep voorspoedig.

Het voer wat de ouders het jong aanboden bestond uit enkele gekiemde zaden een mengsel ei-universeelvoer en wat witbrood. De verstrekte meelworme wat het belangrijkste voedsel is, gaf even problemen, omdat de nachtegale kroonvinken en spreuwen er als de kippen bij waren voordat de rallen ze konden bemachtigen. Maar hiervoor was een simpele oplossing: de eiwitrijke wormen werden in het vijvertje gegooid en werden zo alleen door de overloperijtje opgepikt, die overigens toch al het voedsel eerst door het water haalden voor z het hun jong aanboden.

's Avonds klauteren de rallen tesamen naar boven en hebben een vaste plaats gevonden in een afgedankt nest van d tropen, hetgeen ze wat ruimer gemaal hebben door de bovenzijde er af te slopen, het is dan een grappig gezicht, ouders met het jong tussen hun in.

Kweken met Braziliaanse witborstrallen geen primeur, maar blijft zeker een boeiende belevenis.

Saffraanvinken

Tekst: V. le Kreb

Foto's: A. de Bruijn, Raaijmakers en H. Versteeg

Al van oudsher zijn de saffraanvinken, behorende tot het geslacht *Sicalis*, bij de vogelliefhebbers bekend. Ze worden in redelijke aantallen gehouden en ook gekweekt. Vrij regelmatig tref je van enkele rassen eigen kweek exemplaren op de tentoonstellingen aan. Opvallend is, dat aan verschillende *Sicalis*soorten c.q. ondersoorten, de naam kanarie is toegevoegd. Argentijnse kanarie, Braziliaanse kanarie, Zuidamerikaanse kanarie etc..

In feite is dat niet juist, saffraanvinken of liever gezegde *Sicalis*soorten zijn volgens de wetenschap geen kanaries. Zij wijken af van die vogel welke wij wel als kanaries of kanarieachtigen kennen. Zo is het gehemelte van de saffraanvinken geheel anders van bouw terwijl ook in de vleugelveren wat langere pennen voorkomen dan dat bij de kanaries het geval is. Ware dat niet zo, dan zouden de saffraanvinken wellicht bij de familie *Fringillidae* zijn ingedeeld. Nu maken ze deel uit van de familie *Emberizidae*, de gorsachtigen. Aan de andere kant is de naamstoevoeging kanarie wel weer begrijpelijk, enerzijds omdat ze qua uiterlijke verschijningsvorm sterk aan de *Serinus*soorten doen denken, anderzijds worden ze in de landen van herkomst ook *Canario* genoemd. *Canario de Tejado*, *Canario de Sabana*, *Canario chirigué*, *Canarito* etc. etc.. Het gevolg hiervan is dat de vogelrangers en de exporteurs in die landen ze terhalve ook *canario's* noemen en u begrijpt, dat klinkt al weer vertrouwd in de oren van de Europese importeurs en zo'n naam is dan gemakkelijk overgenomen. Vandaar!

Er zijn 12 *Sicalis*soorten beschreven en de meeste hebben ook een aantal ondersoorten. De kleine saffraanvink, *Sicalis luteola*, spant met acht rassen de kroon. Het zijn met name deze soorten c.q. ondersoorten die het meest als Argentijnse kanarie worden gehouden en gekweekt.

De saffraanvinken vinden allen hun domicilie in tropisch en subtropisch Midden en Zuid Amerika. Ze komen voor in o.a. Panama, Mexico, Venezuela, Colombia, Chili, Brazilië, Peru en Argentinië. Ze zijn in die landen zeer algemeen; komen in zeer grote aantallen voor.

Het zijn overwegend bewoners van uitgestrekte en met doornige stuiken

begroeide gebieden maar net zo talrijk zijn ze aanwezig in gecultiveerde gebieden, parken en tuinen, waar ze zich voornamelijk op de grond ophouden. Hun voedsel bestaat uit allerlei zaden van grassen en wilde planten alsook uit kleine insecten.

Om te broeden wordt vaak gebruik gemaakt van oude verlaten nesten van ovenvogels. Ze kunnen dus min of meer als holenbroeders worden beschouwd, alhoewel ze ook zelf wel tot nestbouw overgaan. Van dunne takjes, twiggies, grashalmen etc., bouwen ze een omvangrijk en slordig nest. De nestkom wordt bekleed met mos, zachte vezels en dierenhaar. Zelf gebouwde nesten zijn te vinden in doornige struiken, vrij laag bij de grond, tussen hoge graspollen, in spleten van muren en onder daken. De eitjes hebben een vaalblauwe of witachtig grijze schaal kleur welke bezet is met rood- tot heel donkerbruine of grijze tot zwartachtige druppels, vlekken en punten.

Alleen de popjes broeden en de broedduur bedraagt ongeveer 12 tot 13 dagen. Soms wordt de pop wel eens door het

mannetje afgelost maar dat is dan meestal voor heel korte tijd. Voor het overige deel van de tijd houden de mannetjes zich op in de buurt van het nest dat hij fel verdedigt tegen soortgenoten en andere vogels.

Als de jongen zijn uitgekomen, worden ze door man en pop gevoerd en als ze zo'n 14 dagen oud zijn verlaten ze het nest. Ze worden dan nog gedurende een tweetal weken, in afnemende mate, door het mannetje gevoerd. De pop is dan meestal weer aan een volgend broedsel begonnen.

Het verenkleed van de jongen gelijk sterk op dat van volwassen poppen alleen zijn ze op de bovendelen zwaarder bestrept en de onderzijde is meer grijs-wit van kleur. De jeugdruif vangt aan op een leeftijd van ongeveer 6 maanden maar het duurt vrij lang, soms bijna 3 jaar, eer ze echt op volle kleur zijn. Ze hebben in het algemeen meerdere ruiperioden nodig om tot een volwassen verschijningsvorm te komen. Na de broedtijd trekken ze gezamenlijk in kleine tot middelgrote groepen op, meestal in gezelschap van paapjes.

Saffraanvink *S. f. valida* pop

Saffraanvink *S. f. valida* man

Pelzner saffraanvink man
S. f. pelzelni

Pelzner saffraanvink pop
S. f. pelzelni

Saffraanvink *S. f. faveola*

Kleine saffraanvink
Jonge pop, nog geen jaar oud.

Kleine saffraanvink
Jonge man, nog geen jaar oud.

De best gekende en meest gehouden soorten zijn:

Sicalis flaveola, Saffraanvink.

Ondersoorten en verspreiding: **S.f.flaveola**, Colombia; Venezuela en Trinidad; **S.f.valida**, Ecuador en Noordwest Peru; **S.f.brasiliensis**, Noordoost Brazilië; **S.f.pelzelni**, Zuidoost Brazilië, Oost Bolivia, Paraguay, Uruguay en Noord Argentinië.

Saffraanvink: De lengte is 13-14 cm. De bovenzijde van de man is groengeel met op de rug een donkerbruine bestreping. De vleugels zijn donker, de vleugelveren geel omzoomd evenals de staartveren die verder zwart zijn. Voorhoofd en schedel zijn oranjekeurig en vaak zijn ook de wangen wat oranje van kleur. De onderzijde is geel met op de flanken een groenachtige waas. De pop is vaaler van kleur, de onderzijde lichter en de flanken vaag bestreept. Pelzner saffraanvink: Deze ondersoort doet sterk aan de nominaatvorm denken. Het oranje op de kop is echter beperkt tot het voorhoofd en de vleugels zijn donkerder. Ze zijn wat kleiner van formaat, 12-13 cm.

Sicalis luteola, Kleine saffraanvink.

Ondersoorten en verspreiding: **S.l.chrysoptera**, Zuid Mexico, Guatemala, Honduras en Nicaragua; **S.l.mexicana**, Zuid Mexico; **S.l.eisenmanni**, Panama; **S.l.bogotensis**, Colombia, Peru, Ecuador en Venezuela; **S.l.luteola**, Colombia, Venezuela, Guyana en Brazilië; **S.l.flavissima**, eilanden in Noord Brazilië; **S.l.chapmani**, Noordoost Brazilië; **S.l.luteiventris**, Midden en Centraal Zuid Brazilië.

De lengte van deze kleine saffraanvink is ongeveer 10-12 cm. De man is van boven licht olijfgroen met op de rug vrij brede bruine bestreping. De vleugels zijn donkerbruin met lichtgele randen om de veertjes. De kleine vleugeldekveren zijn geelgroen, de staartveren zwart met lichte randen. De oogstreep is geelachtig, keel en bovenborst geelachtig grijs en de verdere onderzijde geel. De pop is bruiner van kleur. Tussen de rassen zijn er uiterlijke verschillen met name in kleurstellingen. Het valt beslist niet mee om exact vast te stellen om welke ondersoort het gaat. Alleen als duidelijk bekend is waar ze vandaan komen, is dat wel te doen.

In de volière

Uit het vorenstaande heeft u ongetwij-

feld kunnen opmaken dat saffraanvinken bij uitstek geschikt zijn om in de volière te houden. Die volière dient wel beplant te zijn en uiteraard ook te zijn voorzien van een goed en droog nachtverblijf. Buiten de broedtijd zullen de saffraanvinken in vrede met alle andere bewoners van de volière leven. Tijdens de broedtijd wordt dat anders; enige agressiviteit is hun dan niet vreemd. Als de broedperiode aanvangt, merk je dat vanzelf aan het gedrag van de vogels. Het mannetje jaagt dan fel achter het popje aan, ballst met naar voren gestrekt kopje, opgestoken veren, hangende vleugels en opgeheven ietwat gespreide staart. Als de pop hem welgevallig is, zal spoedig daarna de paring plaatsvinden.

Van grashalmen, cocosvezel, haren en veertjes bouwt het popje het nest. Veelal kiest ze als nestplaats een kanariënestkastje. Het spreekt voor zich dat de jongen worden geringd. Voor de normale saffraanvink kan de 2.9 mm ring worden gebruikt, voor de kleinere soorten de 2.5 mm ring. Naast een goed mengsel zaden waarin ook een ruime hoeveelheid onkruidzaden, is het ook verstandig om wat zachtvoer (eivoer) te verstrekken alsmede wat levend voedsel zoals kleine meelwormen, buffalowormpjes etc. Maagkiezel en grit mogen niet ontbreken evenmin dagelijks vers badwater, want baden doen ze graag.

Vogelvlucht

HET WONDER VAN HET

sel

Realiseert u zich wel dat de wereld van de vogels geheel anders dan die van ons is? Dit geldt zowel voor onze kooi- en volièrevogels als voor de soorten die wij dagelijks vrijlevend om ons heen kunnen zien. Vogels hebben een eigen leven, waarin planten en dieren (wij mensen inclusief) een bepaalde rol spelen, die nooit volkomen zal worden begrepen. Verschillende problemen zijn hier in het geding, waarover wij met het oog op de praktijk het een en ander willen vertellen.

Wat een vogel tot een vogel maakt, is het vliegvermogen. Er zijn natuurlijk wel vogels die niet kunnen vliegen (de kiwi en de casuaris bijvoorbeeld, alsmede de struisvogel, de emoe en de rhea), maar het verlies van het vliegvermogen blijkt daar een aanpassing aan een bepaalde levenswijze te zijn. Wie **vogel** zegt, zegt **vliegen** en de woorden **vleugel** en **vogel** staan ook taalkundig met **vliegen** in verband.

De geschiedenis van de mensheid kent van oudsher de **engel**, een wezen met het uiterlijk van de mens zelf (die is immers de volmaakste vorm die wij ons kunnen voorstellen), maar met vleugels en armen, zodat hij niet als de mens aan de aarde gebonden zou zijn. Vanzelfsprekend heeft een engel armen nodig, want scheppende handen blijken zulke unieke instrumenten te zijn, dat de mens zich geen hoger wezen kan indenken, waarbij die nuttige apparatuur zou ontbreken. Eigenlijk heel wat anders dan wij bij de vogels zien, want die konden slechts vliegvermogen verkrijgen door de precisie-instrumenten die de handen zijn, kort en goed op te geven. Slechts door het brengen van dit offer werd door sommige gewervelde dieren het luchtruim veroverd. Vleermuizen blijken nog beweegbare klauwtjes te hebben, maar geen enkel gewerveld dier verkreeg de vliegkunst zonder dat dit gepaard ging met een complete vervorming van de armen. Om zich van de aarde te kunnen verheffen moest nu eenmaal een hoge prijs worden betaald. Laten wij vooral niet gering over de omvang van dit offer denken. Eerst als men dit inziet, gaat men de insecten met

prof. dr. A. Stolk

andere ogen bekijken. Wat zij hebben gepresteerd, moet zeker niet als een bijkomstige kleinigheid worden beschouwd. Zonder daarvoor immers andere lichaamsdelen op te geven, zijn zij er immers in geslaagd om vleugels te ver-

krijgen. Ze konden hun voorpoter behouden, die afhankelijk van de soort de meest uiteenlopende functies verrichten in de vorm van vangkleem, graafwerktuig of poetsinstrument. In dit opzicht is in de lichaamsbouw van de insecten éér van de grootste problemen van het lever op doelmatige wijze opgelost. De variant op het vliegschema, die de insecten hebben gerealiseerd, blijkt één van de hoogtepunten van de geschiedenis van het leven te zijn geweest.

Tot op zekere hoogte staan de vogels dus als het ware in de schaduw van de insecten, maar dit mag natuurlijk niets afdoer aan onze bewondering voor wat zij in de loop der tijden tijdens de ontwikkeling hebben gepresteerd. Door bij de behandeling van de vogels andere diergroeper te betrekken, krijgen wij een beter inzicht

1. Bij de gewervelde dieren vertoont de bouw van de voorste ledematen bij alle verschillen toch heel wat overeenkomst. De voorpoten van het embryo van een reptiel **A**, de vleugel van een vogelembryo **B**, de vleugel van een volwassen vogels **C** en die van een vleermuis **D**. Het gestippeld weergegeven levende weefsel is in **C** veel geringer dan in **D**, wat een voor de vogels gunstige aanpassing betekent.

De

FLIEGEN VAN DE VOGELS

use!

in de unieke plaats, die door de vogels wordt ingenomen.

Vogels zou men gevleugelde wezens zonder handen kunnen noemen. De gevolgen van deze verandering die hun lichaam heeft ondergaan, zijn ingrijpend en verstrekkend geweest. Een aap, een kat of een eekhoorn gebruiken hun voorpoten voor handelingen, die een vogel op heel andere wijze moet verrichten. Dit neemt niet weg dat vogels tot fantastische prestaties in staat zijn. Neem nu bijvoorbeeld het vogelnest. Hoe ongelooflijk knap wordt het niet gevlochten of geweven. Hoe voortreffelijk is de samenwerking tussen de snavel en de hals, die met volledig succes de taak van de verloren armen hebben overgenomen. Onverbeterlijk gewoon! Als gevolg van de bouw van het skelet en de volkomen aanpassing van de zenuwen en spieren van de vogel hals, blijkt de kop van de vogel een bewegingsvrijheid te hebben, die bij geen ander zoogdier wordt aangetroffen. De hals van een zoogdier heeft (een zeldzaam geval uitgezonderd) slechts zeven wervels, onverschillig of die nauwelijks zichtbaar zijn zoals bij een dolfin

of bijzonder lang zoals bij de giraf. Heel anders is dit bij de vogels. Zo heeft een zwaan 25 halswervels en kleine vogels minstens elf. Dit laatste is het aantal halswervels van de papegaaien. Uilen kunnen hun kop 180 graden draaien, wat een merkwaardig gezicht oplevert, want nu is niet meer te zien wat voor of achter is. De lange hals van de zwaan is niet alleen mooi, maar is een alleszins bruikbaar werktuig. Maakt de zwaan toilet, waarbij de veren nauwkeurig worden gladgestreken en geschikt, dan valt vooral de beweeglijkheid van de hals op. De inwendige bouw is een meesterwerk van precisie-techniek. De 25 wervels kunnen wenden en draaien, maar voortdurend zijn de bloedvaten en de zenuwen, alsmede de luchtpijp en de slokdarm volledig beschermd, zodat men niet in een bepaalde stand voor afklemming moet vrezin.

Door de snavel moesten verschillende taken van de vingers worden overgenomen. Al naar gelang de functie blijkt die snavel bij de verschillende vogelsoorten een veelheid van vormen te kunnen vertonen: van de gedrongen kegelsnavel van de vinken tot haaksnavels, slobbersnavels, zaagsnavels, lepelvormige sna-

vels en fijne priemsnavels. De functionele eenheid van snavel en hals is een geraffineerde constructie. Het is een instrument, waarmee je kunt zeven en graven, hakken en grijpen. Bovendien maakt het deel uit van een lichaam, dat moet voldoen aan de speciale eisen, die het vliegen stelt.

Gaat men dit stelselmatig na, dan blijkt er een groot aantal oplossingen voor dit probleem te zijn gevonden. De lange hals wordt soms tijdens de vlucht recht vooruit gestoken, ook als deze vele uren duurt. Ooievaars doen dit bijvoorbeeld, maar ook kraanvogels en zwanen. Door de reigers wordt echter de hals juist ingetrokken tijdens het vliegen. Die blijken een speciale halswervel te hebben, die het mogelijk maakt om de kop bliksemsnel naar voren te brengen voor het grijpen van een vis. Het merendeel van de vogels trekt het halsgestel in na de start. De hals wordt geheel opgeborgen in de soepele veren, waardoor de stroomlijn vorm onaangestast blijft bestaan en op die manier wordt het vliegen in geen enkel opzicht gehinderd. Interessante, maar niet zulke belangrijke details in vergelijking met de bouw van de vleugel als eigenlijk vliegorgaan.

Het is verhelderend om onze eigen hand en arm te gebruiken om het een en ander te vergelijken. Strecken wij hand en arm en denken wij de ringvinger en de pink weg, dan blijven er als verlenging van de arm drie stralen over van de vijf, waarover alle viervoets oorspronkelijk kunnen beschikken. Het voorste deel van de vleugel (de zogenaamde **hand, vleugel**) wordt daardoor gesteund. De kleine duim is de drager van de **duimvleugel** en is vrij beweeglijk gebleven. De wijs- en de middelvinger blijken vergroeid te zijn en de grote veren te dragen, die wij **hand- of slagpennen** noemen. Spaakbeem en ellepijp zijn de beide onderarmotten en hiervan blijkt de ellepijp verstevigd te zijn. De overige vleugelveren (de zogenaamde **arpennen**) zijn hier aangehecht. De staart behoort als stuurorgaan tot de vliegapparatuur van de vogel.

2. Drieteenmeeuw in zweefvlucht.

HET WONDER VAN HET VLIEGEN VAN DE VOGELS

Men kan het omschrijven als een bijzonder kort skeletdeel, dat een opvallende krans van staartpenen draagt.

De vleugel is het eigenlijke vlieginstrument en hoe uitzonderlijk die is, blijkt eerst duidelijk bij vergelijking. Neem nu de vleermuizen, die als echte vliegers door de zoogdieren zijn voortgebracht. De ordenende krachten die deze ontwikkeling mogelijk maakten, zijn tot op heden onbekend. Hun vliegapparaat blijkt volkomen anders dan die van de vogels te zijn. Alle vingers van de hand (met uitzondering van de duim) zijn sterk verlengd. Daartussen is een dunne huid gespannen, die ook nog het achterlijf en de achterpoten omvat en van bloedvaten is voorzien. Een levende vlieghuid bijgevolg, die zelfs een speciale bloedsomloop bezit met zichzelf samentrekkende aderen. Die vliegers onder de zoogdieren kunnen zich dan ook in een koel klimaat

slechts met de grootste moeite handhaven. Bevriezing van de vlieghuid is hier het grote probleem.

Een met bloedvaten doortrokken huid levert voor een warmbloedig dier verschillende complicaties op. Als men dit bedenkt, dan begrijpt men eerst goed welke grote voordelen de speciale constructie van de vogelvleugel oplevert. In zijn eenvoudigste vorm is het een smalle strook levend weefsel, die van voedingsstoffen moet worden voorzien. Door de veren als levenloos materiaal blijken de grote draagvlakken te worden gevormd. Stofwisseling, zuurstof en voedsel zijn hier geheel overbodig en afvalstoffen (koolzuur bijvoorbeeld) behoeven niet te worden afgeboerd. Een enorm voordeel bijgevolg.

Behalve vogels en vleermuizen worden onder de gewervelde dieren nog andere vliegers aangetroffen. Honderd miljoen

en meer jaar geleden hebben bepaalde reptielen vleugels gekregen. Bij hen is slechts de ringvinger sterk verlengd en de vlieghuid is slechts daaraan bevestigd. Middelvinger, wijsvinger en duim blijken stompjes met kromme nagels te zijn, waarbij de pink is verdwenen. Ook hier is een vlieghuid in het geding, die uit levend weefsel bestaat.

Het bezit van veren begunstigt het vliegen. Spreken wij over het vliegvermogen van vogels, dan wordt dit vaak als min of meer vanzelfsprekend aangenomen. Een bijzonder lichte constructie wordt (zoals bekend) met **vederlicht** aangeduid. **Vedergewicht** is de lichtgewicht klasse bij het boksen.

Toch zou het geringe gewicht van de veren alleen ten enenmale onvoldoende zijn om het gewicht van de inwendige organen en dat van spieren en skelet te compenseren. Bijzondere longen zijn eveneens vereist. De vogels gebruiken hiervoor een oplossing, die door de natuur al miljoenen jaren wordt toegepast. Ze doen dit ongeveer op dezelfde manier als een groot aantal reptielen dit doet. Daar vormen de achterste delen van de longen zogenaamde luchtreservoirs, die niet in de eerste plaats voor de ademhaling dienen, maar voor de uitwisseling van zuurstof en koolzuur.

De vogellong blijkt zeer compact te zijn en de zuurstofvoorziening is dan ook bijzonder effectief. Bovendien ontspringt zowel aan het voorste als aan het achterste deel van de longen een groot aantal luchtzakken, die alle ruimten tussen de inwendige organen opvullen en daar de vloeistof vervangen, die bij andere dieren ter plaatse worden aangetoefen. Ook dit is echter niet alles. Het skelet moet ook nog lichter worden gemaakt, wat geschiedt doordat in de poten, in de vleugels en in de wervelkolom dergelijke luchtzakken door nauwe gaatjes in het bot binnendringen. Als gevolg hiervan blijkt het skelet van de vogels bijzonder licht te zijn. Bovendien bevinden zich grote blazen aan de luchtpijp en is de schedel met luchtzakken gevuld. Nu zou men kunnen denken dat het vliegvermogen rechtstreeks afhankelijk van de aan-

3. Landende Afrikaanse gaper.

HET WONDER VAN HET VLIEGEN VAN DE VOGELS

wezigheid van een groot aantal luchtzakken is, maar dat is toch niet zo. Wij hebben uitgesproken slechte vliegers leren kennen met een wijvertakt luchtzakkensysteem en uitstekende vliegers, waarbij dit orgaanstelsel slechts matig ontwikkeld is. Van die laatste vormen meeuwen een goed voorbeeld. Daar komt nog bij dat het luchtzakkensysteem in een groot aantal gevallen nog een totaal andere functie bezit, zoals de regeling van de lichaamstemperatuur bijvoorbeeld.

Ondanks herhaalde pogingen is de mens er nooit in geslaagd om zich (zelfs niet met kunstmatige vleugels) met eigen spierkracht in de lucht te verheffen. De voor een zo zwaar lichaam vereiste, geweldige draagvlakken zouden door enorme borstspieren moeten worden bewogen. Als wij dit allemaal bedenken, dan kunnen wij de vliegprestaties van de vogels naar verdienste waarderen.

Van de thans op aarde levende vogelsoorten (en dat zijn er duizenden!) is er geen enkele die meer dan vijftien kilogram weegt en toch tot vliegen in staat is. Alle zwaardere soorten missen vrijwel of totaal het vermogen tot vliegen. Zoals de struisvogel, de emoe en de rhea bij-

voorbeeld en laten wij ook sommige pinguïns niet vergeten, die zwemmend vis vangen en waarbij het lichaamsgewicht wordt gecompenseerd door het verplaatste water. Het vliegvermogen is bij hen echter verloren gegaan. De zwanen en de grote soorten pelikanen zijn vormen, waarbij het gewicht in de buurt van de vijftien kilogram komt: een grens, waarboven de thans levende vogelsoorten niet tot vliegen in staat zijn.

Berekent met de verhouding tussen het lichaamsgewicht, de omvang van de borstspieren en de afmetingen van de draagvlakken, dan blijkt dat er regels zijn, die aan de afmetingen van de vogels een zekere grens stellen. **Ongetwijfeld is dit één van de redenen, dat momenteel meer dan de helft van de thans nog levende vogelsoorten kleine zangvogels zijn.** Een belangrijke conclusie voor ons vogelliefhebbers, want zoals bekend nemen laatstgenoemde een belangrijke plaats in onze vogelliefhebberij in. Vormen bijgevolg, waarvan kraai en ekster al tot de reuzen moeten worden gerekend, terwijl vogels van de grootte van mussen en vinken verreweg de meerderheid vormen.

Vliegen heeft de mens eerst geleerd, toen hij zijn pogingen om de vogels precies na te doen opgaf en de propeller als

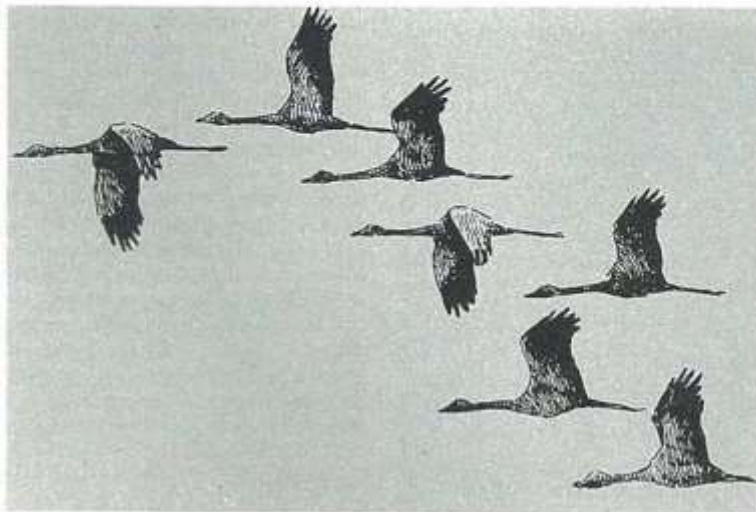
het principe van de luchtschroef ging toepassen. Dank zij een geheel andere vliegtechniek leerde hij zich in de lucht te verheffen. Die methode heeft meer verwantschap met het vliegen van de insecten, al herinnert het uiterlijk van onze vliegtuigen gewoonlijk nog aan de vorm van de vogels. Insecten konden een reusachtig voordeel behalen doordat ze alle ledematen behielden en er toch in slaagden om vleugels te verkrijgen. Het is vermoedelijk ook geen toeval dat ongeveer negentiende van alle diersoorten tot de insecten behoren.

Er zijn bijgevolg grenzen gesteld aan de lichaamsgrootte om te kunnen vliegen. Dit neemt niet weg dat er voldoende reden is voor verbazing en verwondering. Wat is er alleen al niet aan de bouw van de vleugel op te merken! Herhaaldelijk is die onderwerp van wetenschappelijk onderzoek geweest. Voortdurend worden er in dit opzicht nieuwe verbazingwekkende details gevonden.

De natuur heeft (in tegenstelling tot de techniek) geen oplossing voor één voortbewegingsprobleem. Geen enkel dier blijkt voortbewegingsorganen te hebben, die als een wiel om een vaste as draaien. Een voortdurende beweging in één richting om een vaste as is onmogelijk, omdat nu eenmaal in levend weefsel alle delen door bloedvaten, spieren en zenuwen zijn verbonden. Slechts het kogelgewricht met zijn naar verhouding toch wel ruime bewegingsmogelijkheid benadert de functie van het draaiende wiel min of meer. Zwaaien wij een arm rond, dan bemerken we hoeveel bewegingen en standen er voor de hand mogelijk zijn. De vogel heeft echter zelfs daarvan een aantal moeten opgeven met het oog op het voortdrijvingsvermogen en de stabiliteit: ook de vleugel van een vogel blijkt niet rond te draaien.

De op-en-neerwaartse beweging van de vleugels doet de vogel toch vooruitgaan. Dit is vooral aan de geraffineerde bouw van de vleugels te danken, waarvan de vlakken ten opzichte van elkaar kunnen worden gedraaid, en vooral ook aan de tegenstelling tussen de soepele achterrand en de stijve voorrand. Door deze

4. Vlucht kraanvogels.

mogelijkheden in geraffineerd samenspel wordt bewerkt, dat de vogels zich door de lucht voortbewegen, wat bij een eenvoudige op-en-neerwaartse beweging van de vleugels uitgesloten zou zijn. Over de details en bijzonderheden, waardoor dit alles mogelijk wordt gemaakt, zou heel wat te zeggen zijn. Het deel van de vleugel dat direkt aan het lichaam aansluit (het armgewricht bijgevoel) doet bijvoorbeeld vooral als draagvlak dienst, terwijl de top van de vleugel (het handgewricht) meer voor de eigenlijke voortbeweging zorgt. Deze coelmatige arbeidsverdeling wordt zo ver doorgevoerd, dat zelfs de afzonderlijke veren van de handvleugel (de zogenaamde **slagpennen**) vaak zo ingeplant zijn, dat ze behoorlijk gespreid kunnen worden, waarbij ze elk afzonderlijk zichtbaar zijn. Die veren hebben op hun beurt een buigzame, soepele achterrand en een stijve voorrand. Iedere slagpen doet dus eigenlijk in het klein, wat de hele handvleugel doet: daadwerkelijk bijdragen aan de voortbeweging.

Geen wonder dan ook dat deze slagpennen juist bij zware vogels bijzonder krachtig ontwikkeld zijn. Het vliegbeeld van kraaien, buizerds, arenden, zwanen en pelikanen wordt dan ook door typische gevingerde vleugeltoppen gekarakteriseerd, in sterke tegenstelling met de uitgesproken strakke omtrek van de spitse vleugels van zwaluwen en valken, die

dan ook slechts middelgrote of kleine vogels behoeven te dragen. Alleen de zweefvliegers onder de grote soorten hebben geen gevingerde vleugels. Bij hen zijn echter de armvleugels (de dragende vleugeldelen) opmerkelijk lang.

Door kenmerkende vliegbeeld van grote roofvogels werden eeuwenlang beeldende kunstenaars geïnspireerd. Al vroeg treffen wij in de heraldiek opvallend gevingerde vleugels aan. Dit beeld getuigt van spanning en kracht en het werd daarom vaak en zeer toepasselijk als zinnebeeld voor de levensdrang van de menselijke geslachten gebruikt.

Voor al in de schijnbaar moeiteloze glijvlucht maakt de vliegende vogel op ons een indruk van vrijwel volmaakte perfectie.

Dit begrip **volmaaktheid** is zeker een korte beschouwing waard. De vormleer die zich bezighoudt met de lichaamsbouw heeft een eenvoudige regel voor de dierlijke vormen. Deze heeft betrekking op de rangschikking van gelijkwaardige bouwstenen langs een as, die **segmentering** wordt genoemd. Wijkt het lichaam van een volwassen dier weinig van dit grondschema af, dan spreekt men van een elementaire of eenvoudige vorm. Een groot aantal vissen toont onder de gewervelde dieren duidelijk de primitieve bouw. De spieren zijn in hun langgerekte lichaam regelmatig gerangschikt. De gepaarde borstvinnen zijn vaak gelijkvormig aan elkaar. Overigens geldt iets dergelijks voor salamanders:

voor- en achterpoten zijn daar ook vrijwel gelijk aan elkaar.

Vertonen echter delen van het lichaam duidelijk verschillen, die een aanpassing aan uiteenlopende functies betekenen (als er bijvoorbeeld tussen kop en romp een halszone is ingevoegd), dan kunnen wij al van hogere vormen spreken. Bij de gewervelde dieren is hiervan sprake, als de voorste en de achterste ledematen sterk van elkaar verschillen. Fraaië voorbeelden kunnen hiervan bij sommige uitgestorven reusachtige reptielen worden gezien, met voorpootjes, die nog slechts onbetekende aanhangsels zijn. Een hogere vorm betekent overigens lang niet altijd dat er ook sprake van een **hogere verstandelijke ontwikkeling** moet zijn.

Die principe's kunnen overigens ook op ons eigen lichaam worden toegepast. Bijzonder opvallend zijn de verschillen tussen hand en voet, tussen arm en been. Wij moeten ons daarbij wel realiseren, dat ondanks die uiterlijk opvallende verschillen in vorm en functie van de ledematen, hand en voet in werkelijkheid niet zo heel veel verschillen van het oorspronkelijk schema. Zowel de hand als de voet hebben nog de vijf vingers en tenen van het oorspronkelijke bouwplan van de viervoeters. Wij spraken van primitieve trekjes in de lichaamsbouw van de mens en die zijn het onderwerp van uitgebreide beschouwingen geweest, als men tenminste de menselijke gestalte een plaats wil geven in een overzicht van het dierenrijk.

Vergelijkt men de mens met de vogel, dan heeft volgens de opvattingen van de vormleer de vogel (voor wat betreft het verschil tussen arm en been) zeer zeker een topprestatie geleverd. Het oorspronkelijke aantal van vijf stralen of vingers blijkt volkomen prijsgegeven te zijn. Vorm en prestaties van beide ledematen zijn geheel verschillend. Als het opvallendste resultaat van deze werkverdeling moet wel de mogelijkheid om zich in de lucht te verheffen worden beschouwd. Slaat men de vlucht van een vogel onbevooroordeeld gade, dan vindt men via het uitstapje naar de vormleer bevestigd, dat men hier met een hoge graad van perfectie te maken heeft. Dit is inderdaad het geval en ook in andere opzichten vertegenwoordigt de vogel een belangrijke fase in de ontwikkeling van het dierlijk leven op aarde.

5. Vliegende visdiefjes bij het nest.

Volière van de maand

Nadat ik vroeger een ren had met fazanten, patrijzen, eenden en duiven ben ik begonnen met de bouw van een volière. Aan de hand van een bouwtekening uit 1921, ben ik begonnen met de bouw van een gebouwtje die ik van de oude tekening op schaal had teruggebracht tot 3 x 5, de onderbouw (spanten) is geheel van eiken die ik in model heb gehakt en gezaagd.

Op het dak hebben we eerst zwaar gaas gespannen, toen de panlatten en de dakpannen (oude holle pannen), aan de onderkant hebben we beschoten kap gemaakt. Het nachthok van vlucht 7 zit in de nok, is 5 cm dik geïsoleerd en kan met een ventilatorkachtel verwarmd worden.

De zijkant van het gebouwtje hebben we met parkietengaas bespannen en het gaas 50 cm in de grond gegraven, (50 cm is geheel niet overdreven, omdat een Steenmarter er op een haartje na onderdoor was gegraven, ik heb het gat deels opgevuld met glasscherven.) De volière heb ik bevolkt met rijstvogels, Jap. meeuwen, bandvinken, kwartels en kanaries. Het eerste jaar heb ik niet zoveel broedsucces gehad. Geheel enthousiast van de vogelhouderij, ben ik het tweede jaar met een verbouwing begonnen. Dit gebeurde als hierna omschreven: Het voorgedeelte werd in 3 lange vluchten begonnen. Dit gebeurde als hierna omschreven: Het voorgedeelte werd in 3 lange vluchten verdeeld, d.w.z. 0.90 x 4.50 waarvan het nachthok wederom in de nok van de vlucht zit en van anderen open is, waarbij ik nog aantekenen wil dat een nachthok hoog van de grond 's winters aanmerkelijk minder koud is.

Deze vluchten werden bevolkt met in vlucht 1: Pracht Rosella's, 2: Berg parkieten, 3: Penant Rosella's, de broedblokken werden binnen in de nok opgehangen.

Vlucht 4-5-6 werden bevolkt met roodrug, valkparkieten en kakarikies, maar mijn gedachten gaan op het moment uit om het eens met kardinalen te proberen.

Vlucht 7 ingericht voor wildzang en beplant met coniferen, bamboe, spierstruik, vlier, kamperfoelie, roos (voor bladluis, als men deze in de schaduw plant krijgt men de meeste bladluis).

In deze vlucht zitten 3 koppels, sijsjes, 2 koppels putters, 1 koppel groenlingen en 2 koppels kneuen, met een paar kanariepoppen voor bastaardkweek.

Met de kneuen heb ik met succes gebroed, de jongen werden met eivoer en een mengsel van Kanarie, onkruid en tropisch zaad grootgebracht.

In '86 heb ik 3 putters groot gekregen met als opfokvoer, eivoer, gemalen vis en miereneieren, maar waar ik waarschijnlijk het grootste gedeelte van dit succes aan te danken heb is dat de voliere grenst aan een tamelijk grote vijver waar tal van insecten rondvliegen. Alle wildzang die jongen hadden hingen continu voor het gaas om daar vliegen etc. te vangen. Groenlingen ging ook goed, maar met de rui ging steeds 90% dood. Ik zou wel eens willen weten hoe dit mogelijk is, ze kregen overigens hetzelfde opfokvoer als kneuen. De geelgorzen hebben verleden jaar 2x een compleet nest gehad maar het is beide keren finaal uit de struik gegend.

In deze vlucht werd ook steeds een stuk gespit en ingezaaid of geplant met onkruid zoals: muur, brandnetel, distel, rogge, paardebloem en veldzuring. Een bijzonder geval maakte ik vorig jaar mee: in een vlucht had ik op een gegeven moment jonge putters, ongeveer 3 dagen oud, die plotseling verdwenen

waren. Een jong vond ik op een open plek terug, het was mij een raadsel hoe dit kon.

Twee weken later precies hetzelfde met een nest sijsjes, ook plotseling de jongen weg. Tot op een dag toen ik in de vlucht was en een kanarie van het nest vloog, ik keek in het nest en zag 2 pas geboren jongen, ik had de rug nog niet gekeerd of zie; een andere pop vloog als een havik op het nest en begon als een gek op de jongen in te hakken, en sleurde ze uit het nest.

Ik heb nog één keer proef op de som genomen en heb 2 jonge meeuwen in het nest gelegd, deze kon ik nog net op tijd redden want hetzelfde herhaalde zich, onbegrijpelijk!!! Ik kan nog wel een tijd doorschrijven wat ik nog meer aan ervaringen heb opgedaan in deze toch altijd fasinerende hobby, en meer in detail treden maar ik wilde het hier maar bij laten omdat mijn verhaal misschien anders te lang word.

G. Grievink

Groenlingen

Het gegeven dat de groenling in Nederland en België een talrijk voorkomende vogelsoort is, zal u wellicht niet onbekend zijn. Je komt deze groen gekleurde, fose, 15 cm grote vogels veelvuldig tegen in parken en tuinen, kortom in boom- en heesterrijke gebieden en zelfs in woonkernen waar dan toevallig nog wel hoge bomen met dichte kruinen aanwezig zijn.

Als wildvogels.

In het algemeen brengen de groenlingen twee broedsels per jaar groot. Als er al wat vroeg in het jaar, zo omstreeks half tot eind april, wordt genesteld, gebeurt dat hoofdzakelijk in naaldbomen. Wat later in de tijd, als ook de andere bomen en struiken goed in het blad zitten en duidelijk meer bescherming bieden, nestelen ze tevens in loofbomen en heesters. Ook in najaar en winter blijven ze in hun woongebieden, het zijn dus echte standvogels. Er is zelfs kans dat in de winter de populatie nog wat toeneemt als noordelijker broedende vogels hier komen overwinteren. Ze leven dan in kleine groepjes en tegen de broedperiode zonderen de paartjes zich weer af.

Het popje bouwt het nest van dorre twijgjes, halmen, mossen etc. en de nestkom wordt gestoffeerd met paardehaar, pluisjes of veertjes. De 5 tot 6 blauwwitte roodbruin gespikkelde en gevlekte eitjes, worden gedurende 13 tot 14 dagen door uitsluitend het popje bebroed.

Nestjongen hebben vrij lange grijswitte donsveertjes op kop en rug. De snavelhoeken zijn geel omrand, de keel is helrood en de punt aan de binnenkant van de snavel is rozeachtig van kleur.

Bij het grootbrengen van de jongen, kent ook de man zijn taak en voert die plichtsgetroouw uit. Met in de krop voorgeweekt voedsel worden de jongen gevoerd, terwijl ze in die periode ook wat levend voedsel zoals larven, kleine rupsen, wormpjes etc. in de bekjes krijgen.

Op een leeftijd van ongeveer twee weken verlaten ze het nest waarna ze nog gedurende een drietal weken of langer door de oudervogels worden gevoerd. Tenzij het popje alweer aan een volgend broedsel is begonnen en dan voert de man ze nog alleen.

Tekst: Cees van Berkel

Foto's: Ton de Bruijn en Cees Scholtz

In hun jeugdkleed lijken ze veel op volwassen popjes die minder intensief van kleur zijn dan de volwassen mannen, meer bruinachtig grauw groen, terwijl ook het geel in vleugels en staart bij de popjes duidelijk fletser van kleur is. Bovendien zijn jonge groenlingen op boven- en onderzijde heel vaag bestreept.

In de volière.

De groenling is een zeer gewilde volièrevogel en van de Europese soorten wordt deze dan ook het meest gehouden en gekweekt. Het is een uiterst dankbare vogel, ze planten zich vrij gemakkelijk en veelal zonder problemen voort. Waar het de gedragingen ten opzichte van eventuele medebewoners betreft, zij opge-

merkt dat zij daarmee in goede harmonie kunnen samenleven. Vanzelfsprekend wordt het eigen territorium, de directe omgeving van het nest, wel verdedigd maar dat levert weinig of geen echte agressiviteit op. Alleen al doordat de man met hangende vleugels en open snavel een dreighouding aanneemt, gaan meestal de wat kort in de buurt komende vogels er al vandoor. Tussen man en pop heerst in het algemeen een uitstekende verhouding. Ze zijn trouw, aanhankelijk en ontvankelijk voor elkaar. Edoch, als er in de volière nog een groenling pop aanwezig is, zal hij er niet voor schromen ook haar het hof te maken. Opvallend is daarbij wel dat het popje van zijn eerste keuze in alles duidelijk voorrang geniet. Het tweede popje laat hij echt verder aan haar lot over.

De verhouding tussen oudervogels en hun kinderen is, in tegenstelling tot nagenoeg alle andere soorten van de familie Fringillidae, eveneens erg goed. Ze zullen hun jongen beslist geen kwaad doen. Om kort te gaan, groenlingen zijn in alle opzichten zeer verdraagzame vogels en mede in aanmerking genomen dat zij in de volière ook goed tot voortplanting komen en weinig eisend zijn, echte vogels voor de beginnende vogelliefhebber.

Zang.

De zang van de groenling is bepaald niet melodius te noemen, hoewel ook niet gezegd kan worden dat het uitgesproken slechte zangers zijn. Maar, in diezelfde familie Fringillidae zijn er toch nogal wat soorten die wat zang betreft heel en heel wat beter zijn. De zang van de groenling eindigt steeds met een wat heesachtig 'ts'e'e'eh'.

Vooraf in de broedtijd laat de man veel-

Ino (TdB)

Isabel(CS)

Bruin (CS)

Europese groenling (TdB)

De

se

vuldig van zich horen. De pop is wat dat betreft heel wat stiller, zij beperkt zich tot het voortbrengen van wat kontakt- en lokroepjes.

De kweek.

Aan de gedragingen van de vogels en vooral ook de toenemende zang door de man, valt vast te stellen dat ze zich opmaken voor de actieve-, de voortplantingsperiode. Even later in de tijd zal de balts van de man regelmatig kunnen worden waargenomen. Onder luid gezang, laat hij dan duidelijk zien wie hij is en wat hij heeft om also te trachten indruk op het popje te maken. Met hangende vleugels, opgezette borstveren en gespreide staart, waardoor juist de gele veerpatijen bijzonder opvallen, lijkt hij al groter dan hij is. In eerste instantie zal het popje er nauwelijks op reageren. Toch, op den duur, zal ze er ook niet ongevoelig voor blijken te zijn. Ze laat dat merken door met nestmateriaal te gaan sjouwen. Het is vooral de pop die de plaats van het nest bepaalt en zij is het ook die dat nest dan bouwt. Voor de ruwbouw gebruikt ze kleine dunne en dorre takjes, grashalmen, plantewortels, uitgeplozen touw, cocosvezel of anderszins. Erg kieskeurig is ze bepaald niet. Voor de afwerking, zeg maar de stoffering van de nestkom, gebruikt ze mos, veertjes, pluisjes, dierenhaar en dergelijke. Het komvormige nest wat in 3 tot 5 dagen ontstaat, kan niet worden geklassificeerd als schone bouwkunst; het is vaak wat slordig en rommelig maar in elk geval wel stabiel genoeg om daarin de jongen groot te brengen, dus wat doet het er verder toe.

In een beplante volière kan het nest in een van de struiken worden gebouwd. Als er echter ook nestkastjes aanwezig zijn, zal ze wellicht daarop haar keus laten vallen. Ook daarin is ze niet veel-eisend. De pop broedt alleen en ze heeft daar ongeveer 13 dagen voor nodig. Als de jongen zijn uitgekomen, wordt ook de man weer actief en voert hij samen met de pop hun nageslacht op een voorbeeldige wijze.

Op een leeftijd van ongeveer 5 dagen, het hangt af van de groei en ontwikkeling van de jongen, kunnen ze worden geringd; ringmaat 2.9 mm. Na ongeveer 14 dagen verlaten ze het nest. Ze zijn dan bepaald niet vliegvlug maar na enkele dagen stuntelen komt daar wel verbetering in. Vooral de eerste dagen na het uitvliegen, houden ze zich het liefst schuil in de struiken. Op zich zijn jonge groenlingen veel schuwer dan volwassen vogels. Meestal is het ouderpopje dan al weer aan een nieuw legsel begonnen. Om te voorkomen dat de jongen, doordat ze mogelijk 's nachts op het nest terugkeren, haar storen bij het broeden, is het beter om ze, als ze echt goed zelfstandig zijn, bij de oudervogels weg te halen.

Voeding.

Als basisvoedsel verstrekken we de vogels een goed zaadmengsel waarin ook hennep, zonnepitten, safflorpitten, neger- en witzaad zit. Als zachtvoer komt in aanmerking een goed eivoer, wat insectenvoer of levend voedsel zoals mierenpoppen, en zoveel mogelijk rijpe en halfrijpe onkruiden waarvan ook wat groen wordt opgenomen. Als de tijd er is, komen ook diverse bessoorten als bijvoedsel in aanmerking.

Jeugdruï.

Bijzonder vervelend is het feit dat er bij jonge groenlingen, vooral in de leeftijd van 8 tot 12 weken, soms ook eerder,

nogal wat sterfte optreedt. In Onze Vogels van 1966, pagina 288, schreef ik daar reeds over en mijn ervaring toen was dat die sterfte beduidend minder werd als de jonge vogels, zodra ze zelfstandig waren, werden ondergebracht in een rustige en vooral droge ruimte waarin ze dan tot na de jeugdruï gehuisvest bleven. Bovendien werd in die periode extra witzaad verstrekt. De tijd verstrijkt, de ontwikkelingen gaan door en inmiddels blijkt er toch wel wat op gevonden te zijn.

Op de Rijksuniversiteit te Utrecht, is gebleken dat er bij dergelijk jonge groenlingen overwegend sprake is van cocci-diosis. Daartegen wordt dan gedurende 5 dagen ESB3 7½% met een dosering van 2 gram op 1 liter drinkwater toegediend. De resterende twee dagen van de week wordt in het drinkwater een multivitaminen preparaat gegeven. Vervolgens weer 5 dagen ESB3, 2 dagen een multivitaminenpreparaat etc. etc. tot het einde van de ruiperiode.

Mutaties.

Met het toenemen van de belangstelling

voor groenlingen met als gevolg een intensivering van de kweek, zijn er inmiddels een viertal mutaties ontstaan, te weten **bruin, isabel, ino** en **agaat**. Deze zijn inmiddels door de NBvV erkend en in zogenaamde standaardseisen omschreven. Er dienen zich meerdere kleurslagen aan, zoals zilver, satinet etc.. Hiervan staat op dit moment nog niets vast.

Genoemde vier kleurslagen vererven Z-gebonden ofwel in de oude term **geslachtsgebonden**, zijn dus gekoppeld aan het geslachtschromosoom waarvan de mannelijke vogel er 2 heeft en de vrouwelijke vogel 1. De man wordt aangeduid met ZZ en de pop met ZW. Die W staat in feite nergens voor. Alleen in de Z-chromosomen bevinden zich de kleur-bepalende erfelijke factoren en dit heeft tot gevolg dat alleen de man een andere kleur dan die hij zelf heeft, of zelfs meerdere kleuren, kan doorgeven aan zijn nageslacht. Immers, hij bezit twee Z-chromosomen, 2 maal Z de pop kan geen andere kleurslag doorgeven, zij heeft maar één Z-chromosoom, 1 maal Z, en wat in dat ene Z-chromosoom als kleur-bepalende factor zit opgeslagen komt in haar verschijningsvorm tot uiting. Zij heeft geen tweede Z-chromosoom waarin een andere kleur-bepalende erfelijke factor aanwezig kan zijn. Zij is daardoor ook fokzuiver voor de kleur die ze heeft.

Dit gezegd hebbend, kunnen de volgende paringen worden toegepast:

Man	Pop	Resultaat
Wildkleur x Mutant		geeft 50% split mannen en 50% wildkleur poppen.
Split x Wildkleur		geeft 25% split mannen, 25% wildkleur mannen 25% mutant poppen en 25% wildkleur poppen.
Split x Mutant		geeft 25% split mannen, 25% mutant mannen, 25% mutant poppen en 25% wildkleur poppen.
Mutant x Wildkleur		geeft 50% split mannen en 50% mutant poppen
Mutant x Mutant		geeft 50% mutant mannen en 50% mutant poppen.

Bovenstaande uitkomsten dient u niet letterlijk te nemen. Alleen over een groot aantal jongen gaan die gegevens op. Tevens zij nog opgemerkt dat 'split' wil zeggen dat de man de mutatie wel in zich heeft maar dit niet in zijn uiterlijke verschijningsvorm laat zien.

Bij het samenstellen van de kweekkop-

pels dient men ook te letten op de intensiteit, de lengte, van de bevedering. Gelijk als met de kweek van kanaries, is het verstandig om intensief (korte veertjes) maal schimmel (lange veertjes) of omgekeerd te paren.

Broedkooi.

Het kweken van kleurslagen is een interessante en welkome uitbreiding van de mogelijkheden. Toch moet men wel beperkingen in acht nemen om tot vogels te komen die in hun verschijningsvorm het ideaalbeeld, zoals dat in de standaardseisen is omschreven, benaderen. Kweek derhalve zoveel mogelijk zuiver verervende vogels en maak er geen gok van; alles door elkaar en maar zien wat er van komt. Het zuiver houden van de kleurslagen, betekent gericht kweken en als het om meerdere kleurslagen gaat, zal dat in de gezelschaps-volière waarin verschillende paartjes worden samengehouden, moeilijk te realiseren zijn. Vandaar dat menig liefhebber en kweker van groenlingmutanten er steeds meer toe overgaat om deze vogels paarsgewijs in broedkooien te houden, althans gedurende de kweekperiode. Zo'n broedkooi moet dan wel 80 tot 100 cm breed zijn, 50 tot 60 cm diep en 50 tot 60 cm hoog. De resultaten zijn gewoon goed te noemen en naarmate we steeds verder door kweken zullen er zich steeds minder problemen voordoen.

De soorten.

Naast onze Europese groenling, zijn er nog drie soorten beschreven welke voorkomen in Azië. We noemen u alle soorten, ondersoorten en verspreidingsgebieden.

We volgen hier de Complete Checklist of the Birds of the World, van Howard en Moore, met dien verstande dat onze

voorkeur wel uitgaat naar **Chloris** als wetenschappelijke naam. Howard en Moore hanteren zowel voor de groenlingen, de sijen en de putters de wetenschappelijke naam *Carduelis*. In onze visie is het beter om de continentale opvattingen te volgen en, zoals gesteld, als geslachtsnaam voor de groenlingen *Chloris* te gebruiken, voor de sijen *Spinus* en voor de putters *Carduelis*.

Europese groenling, *Chloris chloris*.

Verspreiding en ondersoorten: *C.c.chloris*, Noord en Zuid Europa; *C.c.aurantiventris*, Zuid Europa en Noord Afrika; *C.c.chlorotica*, Syrië, Libanon en Egypte; *C.c.turkestanica*, Iran, Iraq en Afghanistan.

Lengte 15-16 cm.

Chinese groenling, *Chloris sinica*.

Verspreiding en ondersoorten: *C.s.sinica*, Oost en Centraal China; *C.s.chaborovi*, Mantsjoerije en Mongolië; *C.s.ursuriensis*, Oost Mantsjoerije en Korea; *C.s.kawahariba*, Noordoost Azië, 's winters Japan; *C.s.minor*, Zuid Japan; *C.s.kittlitzii*, Eilanden Bonin en Volcano. Lengte 14 cm, *C.s.minor* 12 cm.

De Chinese groenling is in de verschijningsvorm bruiner van kleur dan de Europese. Aan de kop grijzer en de snavel is wat scherper. De poppen zijn weer wat bruiner dan de mannen.

Het zijn bewoners van open velden en bergachtige streken die met bomen en struiken zijn begroeid. Ze hebben een voorliefde voor de knoppen, zaden en bessen van cotoneastersoorten.

Tijdens de balts zet de man zich naast de pop en laat een welluidend en heldere zang horen. Hierna heft hij de staart op, laat de vleugels hangen en steekt de snavel omhoog. Heel vaak houdt hij ook vlin-derachtige baltsvluchten.

Himalaya groenling, *Chloris spinoides*.

Verspreiding en ondersoorten: *C.s.spinoides*, Noord Afghanistan, Pakistan, Noord India en de oostelijke Himalaya; *C.s.heinrichi*, Zuid Assam en West Birma; *C.s.monquilloti*, Zuid Annam. Lengte 13 cm.

De Himalaya groenling is veel meer getekend als de voorgaande soorten. De foto geeft u een duidelijk beeld. Ze worden ook wel Himalaya SJS genoemd maar dat is volstrekt fout. De pop is valier van kleuren alhoewel het uiterlijke verschil gering is.

Het zijn bewoners van dun beboste

gebieden, bosranden, plantages en tuinen. Ze leven op hoogten van 1200 tot 4000 meter. Tijdens de winter dalen ze af naar lager gelegen gebieden. Meestal trekken ze dan in kleine groepjes op. Jonge Himalaya groenlingen dragen hun jeugdkleed tot in juni van het jaar na hun geboorte. Vlak voor de voortplantingsperiode krijgen ze hun volwassen kleed. Volwassen vogels ondergaan een tweede rui in het voorjaar en zijn dan tegen juni weer in een nieuw pakje gestoken. Het is een aanpassing aan de ijle lucht in het hooggebergte.

Zwartkop groenling, *Chloris ambigua*.
Verspreiding en ondersoorten: *C.a.ambigua*, Zuidwest China en Noord Birma; *C.a.taylori*, Zuidoost Tibet.
Lengte 14 cm.

Zoals de naam al zegt, deze soort heeft een geheel zwarte kop. Voor de rest lijkt hij veel op de Chinese groenling met dien verstande dat zich op de olijfgroene mantel donkere zwartachtige vlekken bevinden. Kin en keel zijn geelachtig, de onderzijde van het lichaam is geelachtig groen met vage donkere vlekjes. De pop is minder helder van kleur.

Het zijn bewoners van berglanden waar ze zich ophouden in naald- en gemengde bossen. Ze voeden zich met zaden, knoppen en bloemen van allerlei planten, alsook met de bessen van vooral berberis-

Agaat (CS)

Chinese groenling (TdB)

soorten. Ook de mannelijke zwartkop groenlingen houden vlindrachtige baltsvluchten. Ze baltsen ook springend van tak tot tak rond het popje. De staart is dan breed uitgespreid en met wat hangende vleugels worden trillende bewegingen gemaakt. Tot zover mij bekend is de zwartkop groenling nooit ingevoerd.

Voor wat betreft het houden en kweken van de Aziatische groenlingen zal er weinig verschil zijn met de Europese groenling. Regelmatig worden zowel met de Chinese- als met de Himalayagroenling kweekresultaten behaald. We zien ze, zij het in wat kleine aantallen, ook regelmatig op de tentoonstellingen.

Er wordt met deze groenlingen ook nogal eens gebastardeerd. U kent ons standpunt in deze; NIET DOEN! De soorten op zich zijn al sowieso aantrekkelijk en interessant genoeg om ze raszuiver te houden.

Chinese groenling pas geïmporteerd.

Himalayagroenling (TdB)

Onze harzervogels

Wanneer het broedseizoen ten einde is, zal dit voor vele goed zijn geweest, maar ook voor vele liefhebbers een bittere teleurstelling. Dit is een euvel waar iedere vogelliefhebber mee getroffen kan worden en wat jaarlijks bij menig kweker om de hoek komt kijken. Slechte legfels, poppen die slecht gevoerd hebben en slechte bevruchting.

Ook heeft men enkele vogels verloren door sterfte en dit is allemaal minder prettig. Maar het komende jaar trachten we het beter te doen, ondanks alle ellende. De komende maanden gaan we onze mannen weer africhten voor de wedstrijden om deze goed afgericht ter keuring af te leveren. Als eerste treden wij aan voor de verenigingswedstrijd (onderlinge), daarna volgt de districts- en bondskampioenswedstrijd. Zo zitten we dan enkele maanden vol spanning wat de vogels er van terecht zullen brengen en dit wordt dan de belangrijke periode voor de zangkweker, ofschoon ook voor de kleur-, tropen en parkieten liefhebbers. Maar voor de zangkwekers schuilt er altijd nog een addertje onder het gras, want als ook maar één vogel vergeet te zingen in een stam, kan men de prijs wel vergeten. Een grote zangkweker die drie stammen op de wedstrijd brengt, zal een dergelijke desillusie niet zo hard aan komen, maar de liefhebber met één stam voelt dit veel zwaarder. Maar hiervoor moeten we niet in onze schulp kruipen, want dit hangt iedere zangkweker boven het hoofd en reken maar, volgend jaar beter. Ik heb het al 53 jaar vol gehouden met al de zorgen er aan verbonden, maar de lauweren hebben mij ook riet altijd in de steek gelaten. Dan kwam er nog bij dat je als keurmeester soms ook veel tijd te kort kwam, want de tijd dat men veel aandacht moest schenken aan de zanger-tjes was je veel van huis om te gaan zitten luisteren wat de vele zangkwekers er van terecht hadden gebracht in het voldoende-goed en zeer goed systeem. Maar we zijn ons allen wel terdege bewust, dat de vogels gedurende 30 minuten zich wel volledig moeten geven, want het is altijd zeer prettig dat een keurmeester naar een vlot zingende stam

A. Plum

kan luisteren en kan vermelden "vlotte zangers met prima orgaan"! Daarom speelt voor elke zangkweker een grote rol, het serieus trainen van de vogels tijdens het africhten. Het kan ook gebeuren dat men vogels heeft die erg schuw zijn en zodoende niet zanglustig. Men moet er wel aan denken dat dit ook te maken heeft met erfelijkheid van de vogels. Ze hebben veel van de ouders meegekregen. Denk daar maar eens over na! Dit zijn veel factoren waar wij in onze zangliefhebberij mee te maken hebben. Voor de jonge liefhebbers is het raadzaam de vogels niet eerder dan drie à vier weken voor de wedstrijden voor het eerst uit te zetten en dan beginnen te trainen. Dit moet wel serieus gebeuren, met de nodige aandacht voor het gehele programma. Hebben de vogels op de wedstrijden dan slecht gezongen, dan rijst de vraag, vooral bij de jonge kwekers, zou ik mijn vogels wel goed getraind hebben in de periode dat dit moest gebeuren, want op keurlijst las ik de opmerking, "zijn de vogels wel goed afgericht". Dit punt houdt ook verband met de tijd welke men er aan moet besteden en de ene beschikt daar meer over dan de andere. Bij die mensen moet het veel gebeuren in de avonduren en de vrije dagen die er voor gebruikt worden en ook moet moeder de vrouw er nog wel eens een beetje aan helpen. En zo worden de vogels dan klaar gestoomd voor de wedstrijd. In het begin, als men de vogels gaat uitzetten, zullen ze zeer zeker niet direct met de volle zang los komen en dat is begrijpelijk, want er hebben zich al veel veranderingen teweeg gebracht sinds ze uit de

vlucht zijn gevangen naar het kleine inzetkooitje en van daar zijn verhuist naar de zangkast waar later gordijnen worden aangebracht om het licht een beetje te temperen.

We gaan dan beginnen met het uitzetten van onze virtuosos en niet langer dan 10 minuten. We regelen dit zo, of ze gezongen hebben of niet, we zetten ze weer terug in de zangkast. Dit doen we dan enkele malen en langzamerhand gaan we de tijd verlengen want de vogels zullen dan ook al wel wat vlotter gaan zingen. Wat de vogels in het begin brengen zijn meest maar korte toertjes, met nog weinig inhoud. Dit gaat in de verdere tijd wel wat beter en komen er meer verbinding in de toeren. Veel vogels gaan in het begin ook veel zeuren met dezelfde toer en vooral met de fluiten kunnen ze dit doen. Fluiten zijn erg gemakkelijk te brengen. We richten de vogels niet op één en dezelfde plaats af, maar doen het op verschillende plaatsen. Sommige liefhebbers nemen ook wel een koffer met vogels mee naar een andere liefhebber om ze daar af te luisteren, dat is ook weer een andere omgeving. De wedstrijdvogels zijn tijdens de keuring aan tijd gebonden. Om de zanger-tjes aan het zingen te krijgen gebruikt men verschillende attributen, het bekende luciferdoosje en ook zijn er van die kleine blaasinstrumentjes in de handel. Een keurmeester gebruikt ze in de keurkamer ook wel. Vele vragen worden er nog wel eens gesteld, is voorzang wel nodig? Hierover lopen de meningen nog al ver uit elkaar. Persoonlijk ben ik altijd een voorstander geweest om voorzang toe te passen als steun voor de jonge vogels in de begeleiding tot goede zangers. Het moet wel zo zijn, als men voorzang in toepassing brengt, moeten de vogels die men

gebruikt in de eerste plaats foutvrij zijn en vrij van elke scherpe geluiden. Gebruikt meest overjarige vogels van de eigen stam die goed staan ingeschreven. Er zijn liefhebbers en vooral soms oude kwekers die van voorzang weinig willen weten, zij laten de vogels zelf hun lied bepalen en gaan er van uit "Zo de ouden zongen piepen de jongen". Maar het is wel zo, de jonge vogels hebben toch beslist oude vogels nodig als leermeester, want ik neem aan dat wij anders nooit de zang in de harzervogels zouden hebben gekregen. En al wordt er soms wel eens anders over gesproken, ik blijf erbij dat de vogels door het aanhoren tot goede zangers voor de dag zijn gekomen en dit hierdoor hebben aangeleerd. In onze buurlanden hebben ze voorzang ook geprefereerd en al het goede holk wordt er zeker niet alleen in geboren, maar is ook veel aangeleerd, zowel vocaal als in koeleerende vorm. Voorheen waren er kwekers die de overjarige mannen, welke speciaal als voorzang werden gebruikt, niet gebruikten in de broedkooi om er mee te kweken. Er zijn ook liefhebbers die beweren, dat een vogel zingt zoals hij gebekt is en zijn lied brengt wat er in opgesloten ligt, als ze maar van goede vogels afkomstig zijn en zodoende toch niets overnemen en aanhoren van de andere vogels in de zangkast. Maar nogmaals, als onze vogels niets aangeleerd zouden hebben, zouden we zeker niet de vogels hebben waarnaar we nu met plezier zitten te luisteren. De zang is zeker wel erfelijk, maar niet alleen dat, er zijn veel meer factoren aan verbonden om goede zangvogels in ons bezit te krijgen.

De reinheid in onze liefhebberij speelt ook een grote rol en dan behoeft men niet bang te zijn dat voorzang iets gaat bederven aan de vogels. Voor de jonge liefhebbers is het strikt noodzakelijk dat ze zich geheel instellen om de kennis van de toeren binnen niet al te lange tijd onder de knie te krijgen. Dit is een ware inslag om zangkweker te blijven, want het is zeer prettig wanneer men zelf de toeren kan beoordelen en men weet of men een goede of slechte vogel heeft gefokt. Men is dan niet altijd op een ander aangewezen. Het is niet moeilijk om zangkweker te worden, maar om het

te blijven; hiervoor speelt de kennis een grote rol. Met veel inzet voor alles lukt het zeker wel. Hoe prettig is het niet voor elke liefhebber, wanneer men kan zeggen, zo ik heb gehoord zijn de hoofdtoeren van mijn vogels dit jaar beter geworden en vooral de fluiten zijn bijzonder mooi. De hoofdtoeren, om maar te noemen de holrollen, vormen een bijzondere mooie klank in het gehele kanarielied en dit vindt men ook terug in knorren, holklingels en fluiten. Zodoende kan nogmaals het gehele lied beïnvloed worden door de zeer mooie holkklank.

Het afdonkeren van de zangkast is ook nog een punt van betekenis. Men sluit de zangkast zo af dat men achter de gordijnen nog een courant kan lezen zonder veel moeite. Als de jongen mannen nog maar een korte tijd in de zangkast zitten sluit men de gordijnen niet de gehele dag, maar houden ze zo nu en dan open. Men moet de vogels niet teveel belemmeren in hun studie zeker niet in het begin als ze pas in de zangkast staan. Worden de vogels langzamerhand wat luidruchtiger, dan kan men ze wel meer afdonkeren. Na een week plaatst men dan de schotjes er tussen, zodat de vogels alleen een vertrekje wordt toegewezen, wel niet prettig maar het kan niet anders. Ook op de wedstrijden moet men de vogels in de zangkasten niet al te zwaar afdonkeren want dan is de kans groot, dat wanneer ze in de keurkamer terecht komen ze niet zingen maar wel gaan zitten eten.

De keuraccomodatatie is ook lang niet overal goed verzorgd, maar ja het is vaak zo, dat men moet roeien met de riemen die men heeft en dan komen onze zangvogels wel eens in de verdrukking. Dat is dikwijls wel jammer, want de liefhebbers zijn er het gehele jaar druk mee geweest om ze zo goed mogelijk naar de wedstrijd te brengen. Ook is het wenselijk dat de vogels s'avonds niet zolang in het volle licht blijven staan, want dit is allemaal hinderlijk voor ze. De ene vogel trekt zich er niets van aan, maar de andere wel. Men zal begrijpen dat alles vreemd aankomt voor de vogels en de liefhebbers zijn verheugd als de vogels zich volledig hebben getoond in hun lied. Allen veel succes toegewenst op de verschillende wedstrijden en tot een volgende keer.!!

"Het tweepersoons-nestkastje"

Sinds twee jaar behoor ik tot de gelukkige vogelliefhebbers. Aangestookt door schoonvader hebben we een voliëre in de tuin gebouwd, (2.50 x 1.50 x 2.00) waarin 4 poppen en een man goudgroen, een koppel sizen en een koppel chinese kwartels.

Dit jaar zijn ze met broeden begonnen; eerste ronde 10 jong maar de tweede ronde het eerste kwekertjes probleem, 2 poppen op één nest!

Schoonvader, met 35 jaar ervaring, gaf als raad om er een pop af te vangen en pas na een tijdje terug te zetten.

Maar eigenwijs als beginneling, vond ik dat toch wel jammer want ze hadden al 4 eieren. Wat nu, twee nestkastjes gepakt en daarvan de zijanten uitgehaald. Deze kastjes tegen elkaar vastgemaakt en voorzien van een met de hand geknutseld nestje erin.

Dit "duo-blok" op de plaats gehangen van het door beide verkozen kastje en de eieren overgelegd.

En zie daar, de poppen liggen kont aan kont te broeden in het tweepersoons bed. Toch drie eieren gered in de tweede ronde.

V. Corbesir,
Oss

Manakins Pipridae

Tekst + tekening: G.M. Essenberg
Foto's: H. Muller en C. Scholtz/ Velthoven

Inleiding;

In de jaren '50 en '60 werden deze vogels veel ingevoerd, daarna zagen we ze niet meer. Dit jaar worden ze plotseling weer gezien in de vogelhandel, vooral de Goudkopmanakin is nu de favoriet. Veel vragen kwamen bij mij over deze vogels binnen en daarom wil ik er een artikelje aan wijden. Manakins zijn echte "dansvogels", die per soort zijn eigen ceremoniële "Balsingen" ten toon stelt. Manakins komen uitsluitend voor in de "Nieuwe Wereld" en zijn te vinden in de tropische en subtropische regenwouden van Zuid Mexico tot Noord Argentinië en Paraguay.

Bijna de helft van de soorten broedt in Colombia.

Taxonomie;

De familie Pipridae bestaat uit 21 geslachten met zo'n 61 soorten en vele ondersoorten. De Goudkop en de Roodkop worden thans het meest ingevoerd.

Soort;

1. *Pipra erythrocephala erythrocephala*
2. *Pipra mentalis mentalis*

Ondersoort;

1. *Pipra e. flammiceps*.
1. *Pipra e. berlepschi*.
2. *Pipra m. ignifera*.
2. *Pipra m. minor*.

Nederlandse naam;

1. Goudkopmanakin.
2. Roodkopmanakin.

Engelse naam;

1. Golden-Headed Manakin.
2. Red-Capped Manakin.

Duitse naam;

1. Goldkopfpipra.
2. Gelbhosenpipra.

Kenmerken;

Deze manakins hebben een grootte van 8 tot 10 cm. Zij hebben een korte snavel,

Li: *Blauwkroon manakin,
Pipra coronata*

Re: *Roodkop manakin
Pipra mentalis*

een stompe staart, grote ogen, de buitenste en de binnenste tenen staan vlak bij elkaar.

De vrouwtjes zijn eenvoudig olijfgroen van kleur, het onderlichaam is vaak wat fletser geelgroen. De jonge vogels hebben ook deze kleur, alleen hun ogen zijn donker van kleur. De Goudkopmanakin meet 9,1 cm. De man heeft witte ogen met een zwarte iris, het vrouwtje heeft grijze ogen. De snavelkleur is bleekgeel, de pootkleur vleesachtig. Het mannetje is glanzend zwart van kleur, deze kleur zien we vanaf de ondersnavel tot over het gehele vogellichaam. De kopkleur is goudgeel. De broekbevedering is bovenaan wit uitlopend naar fel rood.

De Roodkopmanakin meet 10,2 cm. Hij lijkt veel op de Goudkopmanakin, alleen de pootkleur is lichtbruin. Bij de boven-snavel en aan de kin is hij felgeel van kleur, de kop is felrood, in de vleugelbocht zien we iets van geel, de broekkleur is felgeel, de rest van het vogellichaam is glanzend zwart. Het vrouwtje lijkt veel op de vorige, alleen is zij wat lichter van kleur en bij de ogen zien we wat meer bruin. In de vleugelbochten is zij ook iets gelig. De jonge mannen komen na een tot twee jaar op kleur.

Herkomst;

De Goudkopmanakin – *Pipra e. erythrocephala* komt voor in de tropische gebieden van Oost Panama, N.W. en N. Centraal en N.O. Colombia, Venezuela, Trini-

dad, N. Brazilië en het noorden en westen van het Amazonegebied.

Pipra e. flammiceps komt voor in Oost Colombia en *Pipra e. berlepschi* komt uit de tropische gebieden van Z.O. Colombia, O. Ecuador, N. Centr. en N.O. Peru en het noordelijk Amazone- gebied van N.W. Brazilië.

De Roodkopmanakin – *Pipra m. mentalis* komt voor in de tropische gebieden van Zuid Oost Mexico tot Costa Rica en Colombia. De *Pipra m. ignifera* komt voor in West Costa Rica en West Panama. De *Pipra m. minor* komt uit oost Panama tot West Ecuador.

Zij leven daar in de tropische regenwouden, waar zij de bovenste en de middelste lagen van het woud bewonen.

Het geluid;

De mannen hebben vaak een compleet repertoire van stereo-geluiden soms met bizarre mechanische geluiden als wel vocale liederen. Met hun staart en vleugels weten zij ook de vreemdste geluiden voort te brengen. De zgn. zang van de Goudkopmanakin bestaat uit scherpe droge, versnipperde en trillende tonen. Hun lokroep is een helder "Pu", wanneer zij opgewonden raken dan wordt er met een tril een eindnoot toegevoegd zoals; "pu-prrrrr-pt," wanneer zij nog meer opgewonden raken hoort men; "pir-pir-prrrrr-pt-pt. Het geluid van de Roodkopmanakin hoort u als volgt; de man

begint met een hoge "psit", dikwijls herhaald hij dan met hoge uitrekkende tonen zoals; "pit-pee-eee EEEEEaa-psick." afglijdend tot de laatste scherpe noten.

Voeding:

De voeding bestaat uit vele soorten bessen en andere vruchten die zij in de vlucht van de takken ritsen. Af en toe nemen zij ook insecten tot zich, in de broedtijd worden de jongen hoofdzakelijk met kleine insecten groot gebracht, de eerste tijd nadat ze uitgevlozen zijn eten zij nog volop insecten, daarna gaan ze langzamerhand over op plantaardig voedsel.

Balts:

De mannetjes verzamelen zich in permanente groepen van 6 – 12 vogels, ieder neemt plaats op een horizontale tak (waaraan geen zijtakjes zitten) met een weinig ruimte van elkaar, in een soort kring. Zij zitten dan op een hoogte van 5 – 12 meter.

Vaak vinden dan de baltsingen plaats die als volgt wordt beschreven.

Goudkopmanakin:

Het mannetje markeert zijn baltsplaats in opgerichte houding als zich een partner aanbiedt, daarbij laat hij een felle roep horen zoals; "Pu". Daarna duiken zij beiden en draaien zich met afgewende kop, zodat de staart en stuit half tegenover elkaar wijzen, (tekening A.)

In deze houding trippelen, schuiven en huppelen zij heen en weer, soms laten zij daarbij de vleugels en staart trillen, zij duiken zich om de tak (tek. B.) er volgt een omspringen van plaats, verbonden met het presenteren van de ondervleugels. (tek. C.). In schietende bewegingen worden talrijke kleine luchtsprongen uitgevoerd, tot de vogel in geruisloze vlucht de baltsplaats verlaat. Luid roepend vliegt de man daarna vervolgens na een kleine omwending in de lucht terug naar zijn zitplaats. Is er een bereidwillig vrouwtje in de buurt, dan vindt er een paring plaats.

Bijzonder indrukwekkend zijn de signaalwerkende felle kleuren van de kop en broekbevedering, die tijdens de balts ten-toongesteld worden. (tek. D.)

De baltsceremonie wordt altijd door twee mannetjes uitgevoerd. In Trinidad komt het voor dat de vogels baltsen in groepen van meer dan twee vogels.

Af en toe vormen ook de Roodkapmanakins dansgroepen, hun balts is iets anders. De man houdt zijn lichaam diagonaal naar beneden, waarbij duidelijk de gele broekbevedering gepresenteerd wordt, in deze positie huppelt hij met snelle vleugelslagen en luid stemgeluid op zijn tak op en neer.

Vele balts-elementen lijken op die van de Goudkopmanakin.

Bij de landing na de balts produceert de Roodkapmanakin met zijn ingehouden verstijfde staartje een zoemgeluid.

Nestbouw en eieren;

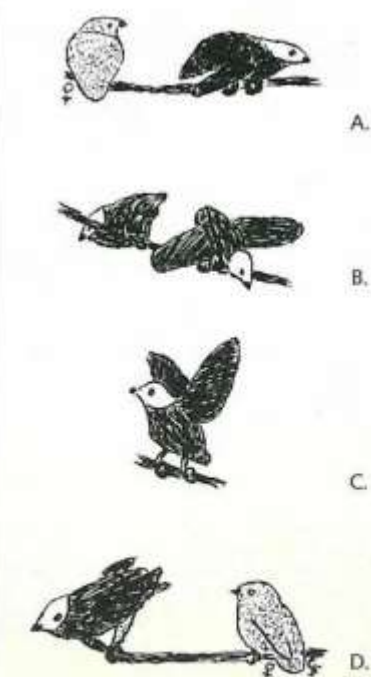
De broedtijd is per land verschillend, in Colombia van januari tot oktober.

Het nest wordt gemaakt van fijn mos en andere plantaardige materialen op een gevorkte horizontale tak. Alleen de vrouwtjes zorgen voor de nestbouw en verdere broedzorg. Dit komt doordat de meeste manakins polygaam zijn, er meerdere wijfjes op na houden.

De nesten worden op een hoogte van 1 – 10 m gemaakt. Er worden 2 eieren gelegd, die licht geelgroen van kleur zijn, aan de stompe zijde gestreept bruin, wat kronkelend uitloopt naar de lange zijde. De afmetingen zijn 19,3 x 14,8 mm. De broedtijd duurt vrij lang namelijk 15 tot 18 dagen. De jongen worden uitsluitend met insecten grootgebracht, zij vliegen op een leeftijd van veertien dagen uit. Het jeugdkleed is dan nog gelijk aan dat van het vrouwtje, alleen de oogkleur is dan nog donker.

Literatuur:

A guide to the Birds of Colombia, by Steven L. Hilty and William L. Brown. Uitgave; Princeton University Press. Check-List of Birds of the World, from James L. Peters, vol. VIII – blz. 279.

Balts van de Goudkopmanakin.

Trochilus -3e jaargang Heft 4/1982, blz. 113; Biologie und Haltung der Schnurrvögel – Pipridae. von; Alker, Prestel und Schuchmann.

Goudkop-manakin, *Pipra erythrocephala*

De Rode Flamingo

De Rode flamingo, *Phoenicopterus ruber ruber*, had vroeger een grote verspreiding in het Westindische gebied. Momenteel zijn er nog slechts een paar broedkolonies bekend, o.a. op Bonaire. In de oorlogsjaren werden de vogels op dit eiland zonder enige noodzaak door Amerikaanse militairen verstoord. Zeven jaar lang lieten de vogels het afweten, maar daarna keerden ze gelukkig terug. Ik geloof niet dat ik deze oranje-rode vogel aan u hoef voor te stellen. Zijn enorm lange hals en dito poten alsmede de banaanvormige snavel maken dit dier immers onmiskenbaar. Op Bonaire heb ik deze vogels wel zien foerageren in het ondiepe zoute water. Ze maaien met de kromme snab door het water. Het gebogen uiteinde ligt dan vrijwel horizontaal en het water loopt over de onderliggende bovensnavel. Water wordt door de lamellen of filters gepompt en minuscule voedseldeeltjes worden hierin gevangen en verorberd. De dikke vlezig tong heeft stekeltjes en haakjes en schijnt bij het foerageren een belangrijke rol te spelen. Er is nogal wat te doen geweest in welke orde men de flamingo's moest onderbrengen. Eerst bracht men ze, vanwege hun lange poten, onder bij de reigerachtigen. Tegenwoordig vindt men dat ze veel dicht bij de eendachtigen staan. Ze zijn evenwel in een eigen orde ondergebracht, die der *Phoenicopteroformis*. Het geluid dat de flamingo's produceren klinkt als een hol gegak van ganzen, zoals als "tò-gò-gò". In Venezuela worden de vogels dan ook *Togògo* genoemd; op Bonaire heten ze "Chogògo" (spreek uit "Tsjogògo"). (Er is zelfs een boek over de flamingo's verschenen met de titel "Chogogo".)

De nesten zijn modderheuveltjes met een hoogte van 15 - 30 cm en een middellijn van 20 - 35 cm. Op plaatsen waar weinig zachte grond beschikbaar is, is van "terpjes" nauwelijks sprake. In de regel zijn de heuveltjes omgeven door het water. Ze zijn van boven iets uitgehold en daarin komt het ene witte ei te liggen. Als de jongen eenmaal zijn geboren, worden ze in het begin gevoerd met een rode vloeistof, die de oude vogels in de slokdarm afscheiden. Tot slot nog dit: in dierentuinen verdwijnt veelal na een paar jaar de fraaie rode kleur van het verenkleed. Door aan het voedsel rode carotenoïde of soortgelijke stoffen toe te voegen, kan de kleur tegenwoordig behouden blijven.

Meindert de Jong.

Over kleurkanaries Waarom nu

door P. Verdult

Na afloop van een kweekseizoen begint alweer vrij snel de voorbereiding van het nieuwe kweekseizoen. Van dat wat men niet goed gedaan heeft zal, in de toekomst getracht moeten worden een en ander te verbeteren. Na de rui begint men over het algemeen met het selecteren van de T.T. vogels, maar gelijktijdig moet men ook de kweekvogels selecteren, want een T.T. vogel is nog geen kweekvogel; ook niet omgekeerd.

Met selecteren bedoel ik niet alleen op kleur of bij vorm- en postuurkanaries op de houding of frisering, maar vooral op gezondheid, model, kleur of vorm en houding. Door observeren van de vogels kan men zien, welke fouten nog verbeterd moeten worden en of er vogels in de kooi aanwezig zijn waaraan iets mankeert. Deze dan gelijk uitvangen en apart zetten. Moet u nieuwe vogels aanschaffen, ga dan naar een goede kweker, die zal u beslist kunnen helpen en ook goede raad kunnen geven wat betreft de kweek. Een goede kweekadministratie mag in geen enkele kooi ontbreken. Tijdens de kweek alles noteren wat betreft, voeren, groeien, bevruchte eieren, uitkomen van de eieren enz. Al is het nog zo'n klein detail, toch noteren!

Wat kan er zoal mis gegaan zijn. Onverwarmd gehouden kanaries kunnen heel goed tegen de kou, maar niet tegen vocht en tocht. De vogels moeten ook goed uitgerust zijn voor de kweek, want dan moet er gepresteerd worden; vandaar "rust-periode".

Voeding rantsoeneren, d.w.z. niet méér voedsel verstrekken dan de vogels per dag op kunnen; twee maal in de week wat eivoer en elke dag schoon drinkwater. Enkele malen in de week badwater verstrekken, (denk aan de vorst). Hokken goed schoon houden, plus de zitstokken, voer- en drinkbakken en eventuele voertafels. Niet te veel vogels in een ruimte, mannen en poppen gescheiden houden. Welke vogels moet men niet gebruiken voor de kweek: Te jonge vogels (moeten minstens 10 mnd, oud zijn), vogels die uit ouders komen welke slecht voeren of welke geleden hebben aan een of andere ziekte welke kleine nesten en/of kleine eieren hadden, welke slecht door de rui

zijn gekomen, vogels waar men zeer veel tentoonstellingen mee heeft gespeeld, vooral poppen, enz. enz..

De kweekvogels moeten gezond zijn, dit kan men controleren door de bevedering van het onderlichaam op te blazen. De buik moet een gezonde huidskleur te zien geven en de lever niet onder het borstbeen zichtbaar zijn. Buik en borst mogen beslist niet blauw zijn, oogjes fel en levendig overkomen. Let hier vooral ook op bij de aanschaf van nieuwe vogels. Bevedering moet mooi strak en glanzend overkomen.

De volière kan men het beste plaatsen op het zuiden en/of zuidwesten, hiermee bedoel ik de voorgevel. Zorg vooral voor een goede lichtinval en voldoende glas. Een goede doorstroming van verse en afgewerkte lucht is belangrijk. Dit kan men verkrijgen door in het dak een p.v.c. pijp 15 cm doorsnee te plaatsen en een of anderhalve meter boven het dak uit te laten steken. In de muur of deur wat roosters aanbrengen. Openstaande ramen kunnen ook voldoende werken. Niet te zwaar isoleren in verband met luchttoevoer. Broedkooien tegen de achterwand. De maten van de broedkooien zijn minimaal 40 x 40 x 40 cm (h.b.d.) Zitstokken met een dikte van ongeveer 14 mm, men kan er een of twee gebruiken. Deze moeten wel goed vast zitten en niet te hoog in de broedkooi 15 à 20 cm van het plafond van de kooi. Voeer- en drinkbakjes het liefst tegen de buitenkant van de kooi plaatsen in verband met vervuiling.

Wanneer te beginnen met verlichten. Ongeveer 7 à 8 weken voor de kweek, voor de mannen want deze hebben een langere tijd nodig dan de poppen, voor de poppen zo'n 5 à 6 weken voor de aanvang van de kweek. Elke week de licht tijd een half uur verlengen tot dat men 14 uren licht per dag heeft. Men kan eerst de poppen in de broedkooi doen, 2 weken voor de aanvang van de kweek, daarna nestkastje en nestmateriaal geven en wanneer het nest klaar is de man erbij plaatsen. Laat de vogels niet beginnen vóór ze broedrijp zijn. Bij de poppen kan men dat controleren door te kijken of het onderlichaam voldoende is

uitgegroeid en de bevedering op de broedplek niet meer aanwezig is. De "tap" bij de mannen is uitgezet. Nagels mogen niet te lang zijn, anders knippen.

Verander nooit van voer tijdens de kweek en experimenteer tijdens de kweek nooit met de voeding dit geeft onherroepelijk problemen. Een goede kwaliteit zaad is een samenstelling van zaden in een juiste verhouding. Zaad mag niet oud zijn of bedenkelijk van kwaliteit. Kwaliteit kost altijd iets meer, hierop nooit bezuinigen dit wrekt zich vaak in de kweek. Eivoer

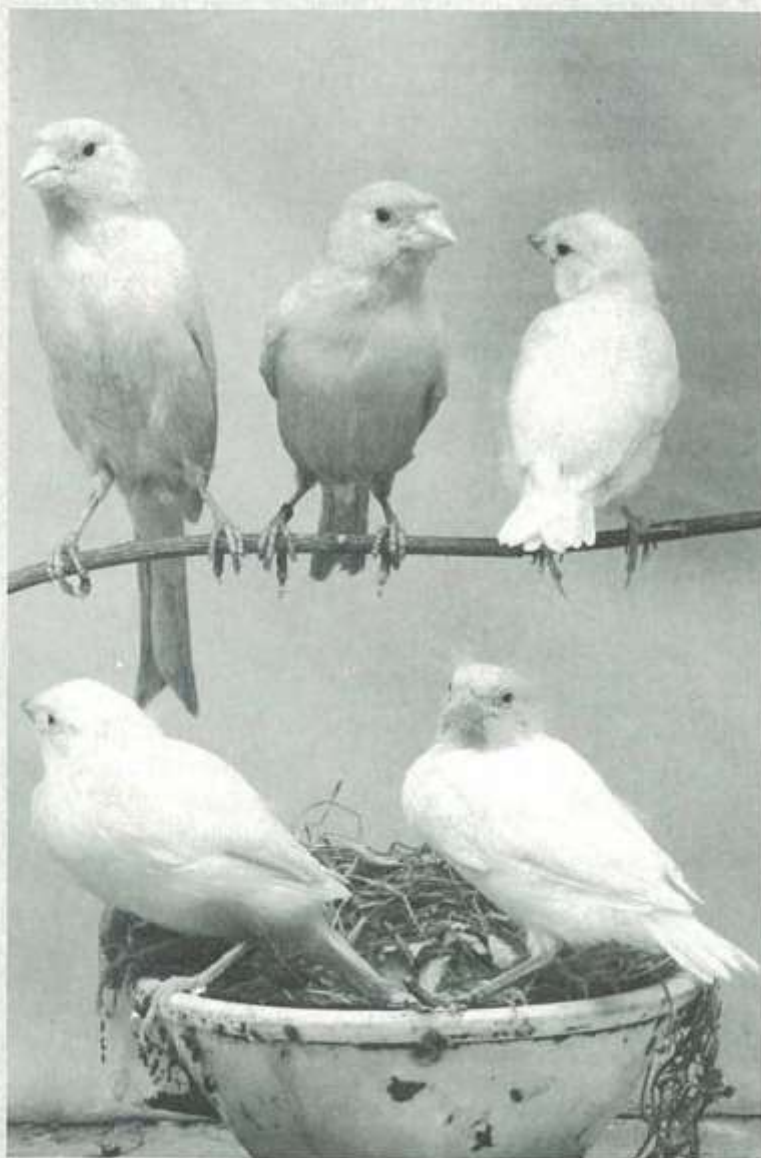
is een bijvoeding en nooit hoofdvoeding. Bij het zelf samenstellen van eivoer is het altijd moeilijk om de juiste verhouding van eiwit, vitaminen, mineralen en aminozuren te verkrijgen. Als men het toch zelf wil maken, doe het dan in overleg met een deskundige. Eventuele tekorten en/of overdoseringen van bepaalde stoffen is pas merkbaar in de tweede ronde. Plotseling wordt er dan niet meer voldoende gevoerd, de jongen groeien niet meer, nog erger, ze gaan soms dood. Dit is niet nodig, want in de dierenspecialzaken zijn goede zaadmengsels te

verkrijgen alsmede complete eivoeders en een goede voorlichting. Bezuinig en rommel nooit met voeding?

Men staat er misschien versteld van wat er allemaal mis kan gaan in de kweek, ook al is de voorbereiding optimaal geweest en zijn de vogels kerngezond. Dan nog zijn er tal van andere oorzaken waardoor het mis kan gaan. Onbevuchte eieren, te jonge vogels, niet in conditie, loszittende zitstokken, te dikke of te dunne zitstokken, zitstok te hoog in de broedkooi waardoor de man de pop niet kan treden, onjuiste voeding, storingen tijdens de paring, overbelichting, te weinig licht, wisselende temperaturen, tocht, enz. Bij niet uitkomen van de eieren kan het vochtgehalte te hoog of te laag (te droog) zijn. Het beste is de pop alles alleen te laten doen onder andere, broeden en grootbrengen van de jongen. Soms echter moet men de man er bij terugplaatsen vooral als er grote nesten zijn. Onvoldoende toevoer van zuurstof en afvoer, dus geen goede luchtcirculatie. Tekorten in de voeding, zoals kalk en fosfor. Deze zitten onder anderen in vogelgrit gemengd met scherpe maagkiezel. De verkeerde paring toegepast, waardoor de kiem zich niet heeft ontwikkeld, b.v. intensief maal intensief of dominant wit maal dominant wit, hierbij kan de lethaalfactor optreden.

Niet voeren van de jongen is ook vaak een kwestie van voeding en conditie maar het kan ook erfelijk zijn. Ook de natuur kan hier wel eens van invloed zijn, maar vaak ligt de schuld bij het baasje. Misschien zijn er nog meer oorzaken die we nog niet kennen welke een nadelige invloed hebben. Een vogel kan uiterlijk nog zo gezond zijn en toch kan de vogel iets onder de leden hebben zonder dat dat zichtbaar is en zonder dat we daar wat aan kunnen doen. Doordat erin een kooi altijd dominante vogels aanwezig zijn, kan er bij de zwakkeren soms een voedingstekort ontstaan, daarom nooit te veel vogels bij elkaar in een vlucht. Het toedienen van medicijnen moet men altijd in overleg doen met een dierenarts, nooit op eigen houtje of van horen zeggen. Door een goede verzorging en een goede voeding en volhouden kan men beslist een goede stam vogels opbouwen. Maak er geen kasplantjes van. Nu begrijpt u misschien de titel, WAAROM NU. De volgende kweek ligt nog ver weg maar de tijd gaat wel snel.

Een goed tentoonstellingsseizoen wens ik u allen toe en een goede voorbereiding van de volgende kweek.

Een staaltje grasparkieten

Tekst: Arie Versluis
Foto: Bert Peters.

De standaard vermeldt van de **hemelsblauw gezoomde geelmasker**:

Masker:

Geel, bleker dan bij normaal groen.

Wangvlekken:

Violet, gedeeltelijk wit.

Keelstippen:

Ronde zwarte ringen met in het midden een bleekgele stip.

Ogen:

Als bij de normale.

Neusdop:

Als bij de normale.

Algemene lichaamskleur:

Turquoise (zeegroen) egaal over het lichaam verspreid, iets lichter dan in de normaalserie.

Tekening:

Op wangen, achterhoofd, nek, rug en vleugels een duidelijke zwarte rand op de zoom van elke veer op een gele ondergrond. Ook de primaire slagpennen zijn gezoomd.

Staart:

Lange staartpennen zijn bleekgeel.

Keurtechnische aanwijzingen:

Sinds enkele jaren is de mutatie van de gezoomde grasparkiet bekend. In ons land is het echter nog een zeer weinig geziene gast.

Daar deze mutatie dominant vererft kunnen we verwachten dat de gezoomde grasparkiet zich zeer snel uit zal breiden. Vandaar ook dat de Technische Commissie gemeend heeft een voorlopige standaard van deze variëteit op te moeten nemen. Boven genoemde beschrijving geldt voor alle gezoomde vogels al veranderen natuurlijk de lichaamskleuren en tekeningskenmerken. Voor de cinnamon gezoomde geldt de beschrijving van de normale, met uiteraard een bruine tekening en voor de opaline cinnamon natuurlijk de beschrijving van de opaline (schone mantel e.d.) Alle kleur- en teke-

ningscombinaties zijn (voorlopig) toegelaten, zolang de typische gezoomde tekening maar duidelijk zichtbaar blijft. Daar het masker versie J is met "ringen" moet men er rekening mee houden dat deze niet zo op de voorgrond treden als de spots bij normale vogels. De gezoomde wordt gekeurd in schaal 3, de opaline gezoomde in schaal 4.

Aan de tekst is al op te merken dat deze standaard al weer enkele jaren geleden is geschreven. De gezoomde is immers al lang geen weinig geziene gast meer op tentoonstellingen. Er zijn nogal wat kleurlagen die in aanzienlijk mindere aantallen op shows worden ingezonden. Ze komen inmiddels in veel kleur- en tekeningscombinaties voor. Recent zijn op een studiedag voor keurmeesters de eisen die we aan deze mutatie stellen nog eens kritisch doorgenomen. Belangrijke wijzigingen zijn dat we naast een scherp omzoomde vleugeltekening nu ook een geheel blanke vleugel erkennen en dat ten aanzien van de keelstippen is gesteld dat ze in wat voor vorm dan ook duidelijk aanwezig moeten zijn. Ringen blijken in de praktijk weinig voor te komen.

Dit artikel biedt een goede plaats om een inmiddels wijd verspreid misverstand recht te zetten. Toen ik namelijk een aan-

tal jaren geleden voor het eerst een gezoomde vogel in Engeland zag heb ik daarvan in een artikelje in "Onze Vogels" melding gemaakt. Daarin stond dat de tekening op de vleugels een **omgekeerd patroon** vertoonde. Dit is echter **niet** zo, er is alleen sprake van een **oplekking van de kern van de veer**. Bij de keelstippen is dit het meest duidelijk waar te nemen. Vooral vergelijking van soortgelijke veren van vogels uit de niet gezoomde serie geven een goed inzicht in de aard van de mutatie.

Voor wat betreft het tekeningspatroon is het fokken van gezoomden geen gemakkelijke zaak. De tekening vertoont een grote mate van variatie. Er zijn tot nu toe in het nederlands taalgebied nog geen publicaties geweest waarin een verklaring is gegeven voor die grote diversiteit. Daarnaast vertonen de normale gezoomden een vrij sterk opalineffect in achterkop, nek en rug, zo sterk zelfs dat het soms moeilijk is om normaal gezoomden en opaline gezoomden van elkaar te onderscheiden. Over het algemeen is het zo dat de normaal gezoomde altijd nog wel wat streep-tekening, vooral op de achterkop laat zien, verder is bij de normaal gezoomde de vleugel-tekening fijner dan bij de opaline.

Voor al opaline komen veel vogels voor die erg lichte vleugels hebben, de verruiming van het eisenpakket geeft hier de mogelijkheid om ze helemaal zonder tekening op de vleugels in te zenden en dan toch voor een goede puntenwaarde-ring in aanmerking te komen.

Voor wat de lichamelijke eigenschappen betreft heeft de gezoomde geen speciale beperkingen. De afbeelding is hier een duidelijk voorbeeld van. De dominante vererving van deze factoren, de redelijke populariteit die deze mutatie in betrekkelijk korte tijd heeft opgebouwd hebben er zorg voor gedragen dat er behoorlijk goede gezoomden op de tentoonstellingen te zien zijn.

Het plaatje toont een vogel die al weer enkele jaren geleden zeer hoge ogen heeft gegooit op diverse engelse shows. Een fraaie vogel met een mooi ingeplante snavel en goede rondingen in de kop.

De Bruinkopgaailijster, *Garrulax mitratus*

Wat is het soms moeilijk om voor een vogel een goede Nederlandse naam te vinden. In het Engels heet deze gaailijster de Chestnutcapped laughingthrush. Aangezien we deze vogel tot heden maar sporadisch zien is er ook geen fatsoenlijke Nederlandse naam te vinden. Rechtstreeks uit het Engels vertaald is ook al moeilijk. Zelf dacht ik om deze vogel Bruinkopgaailijster te noemen, maar er bleek al een Brown-capped (*G. austeni*) te bestaan. Nu zult u zeggen, de kop is toch niet geheel bruin. Dat was voor mij dan ook het moeilijkste punt bij de naamgeving. Van deze gaailijster zijn 5 ondersoorten bekend. Normaal wordt er bij de naamgeving vooral van de nominaatvorm uitgegaan. Deze heeft alleen een bruine kop. Echter 3 ondersoorten (allen uit Borneo) hebben de hele kop bruin, vandaar mijn keuze. Voor de goede orde moet ik zeggen dat vooral bij de bekendere soorten vogels de ondersoorten vaak wel een Nederlandse naam hebben. (bijv. de papegaaiachtige). De afgebeelde vogels behoren tot de ondersoort *G.m.major* voorkomend op het schiereiland Maleisië. De nominaatvorm vinden we op Sumatra. Deze heeft ook nog een roodbruine kin en minder duidelijke witte oogringen. De drie ondersoorten op Borneo hebben allen een bruine kop en ver-

Tekst: Jos Hubers
Foto: Cees Scholtz/ H. v. Os.

der gele oogringen. Hier treffen we de *G.m.treacheri* aan in het noorden, de *G.m.griswoldi* in het centrale gedeelte en *G.m.damnatus* kunnen we vinden in Oost Sarawak. De *griswoldi* onderscheidt zich van de *treacheri* door dat de buik dieper roodbruin gekleurd is. De *damnatus* heeft een grijzere borst in vergelijking met de andere twee. Zelf heb ik enige tijd twee van deze vogels in mijn bezit gehad. Echte zang heb ik nooit gehoord zodat ik veronderstel dat het twee vrouwtjes zijn geweest. Volgens de literatuur moeten de mannetjes een aardig liedje kunnen zingen. Het wordt luid voorgedragen en klinkt als: 'chi, chu-yu-, u-i, 'chi-yu-i, chu-i-yu', 'wi-wiu-wu, wi-wiu-whi, enz. Over broedresultaten heb ik niets vernomen maar de nesten die in Maleisië en Borneo onderzocht zijn, bevatten steeds 2 eieren. Ze zijn egaal wit tot diep groenig blauw met een gemiddelde

grootte van 28 x 20 mm.

In het algemeen worden ze in bergachtige streken gevonden. Meestal tussen de 1000 en 3000 m. hoogte.

Hun voedsel in het wild bestaat uit zaden, vruchten, sprinkhanen en allerlei ander levend voer.

Zijn gedrag in de volière komt overeen met de meer bekende gaailijster soorten. Mijn eigen ervaring is dat ze op het normale universele mengsel aangevuld met het nodige levend voer en wat fruit goed doen.

Helaas ben ik mijn beide vogels verloren. Deze gaailijsters zullen vast nog wel bij andere liefhebbers te vinden zijn die misschien wat meer geluk hebben en ook nog tot nakweek komen.

Literatuur:

A field guide to the birds of South-East Asia.

King/Woodcock.

Birds of Malaysia.

Delacour.

The birds of the Malay Peninsula.

Medway/Wells.

The birds of Borneo.

Smythies.

A complete checklist of the birds of the world.

Howard/Moore.

P a u w e n

Met de pauw begon de vogelliefhebberij

De groene of javaanse pauw *Pavo muticus* is een bijzonder voorzichtige oerwoudebewoner. Deze naar onze mening fraaiste en meest imponerende hoendervogel kan dan ook niet gemakkelijk door een roofvijand worden benaderd. Zelfs een geboren sluiper als de tijger heeft daar de grootste moeite mee. Voordat hij de kans heeft om toe te slaan, vervullen de luide trompetklanken (ha-o-ha) de lucht en dan heeft de grote gestreepte kat gewoonlijk het nakijken. Miauwen zoals de blauwe pauw *Pavo cristatus* doet de groene niet, maar het scherpe gezichtsvermogen hebben beide gemeen.

In het algemeen kan men zeggen dat de levenswijze van de groene pauw niet veel verschilt van die van de blauwe verwant. Hij blijkt door zijn gedistingeerde verkleed bijzonder aantrekkelijk te zijn en het is zeker niet te veel gezegd om bij hem van een feeërieke aanblik te spreken. Jammer genoeg blijken er ook wat nadelen te zijn en die vormen de reden dat de groene pauw de blauwe niet reeds lang bij de vogelliefhebbers heeft verdrongen. Allereerst is hij niet alleen levend, maar soms uitgesproken wild. Zowel de hen als de haan kan zelfs tegenover de verzorger de aangeboren agressiviteit niet verliezen, om in dit verband van vreemden maar niet te spreken. In parken heeft men in dit opzicht dan ook wel degelijk leergeld betaald. Ook in de volière verdragen hanen nooit elkaar en moeten ze bijgevolg altijd gescheiden worden gehouden. Bovendien is de groene pauw nogal temperatuurgevoelig en heeft hij in de winter absoluut een vorstrij onderkomen nodig. Dit alles neemt niet weg dat de groene pauw gemakkelijk met de blauwe is te kruisen. Op die manier kwam de fraaie Spalding-pauw tot stand. Evenals de blauwe pauw kan ook de groene in gevangenschap een hoge leeftijd bereiken en wordt hij wel twintig tot dertig (en soms nog meer!) jaar oud. Al vierduizend jaar geleden kwam de blauwe pauw via de handelswegen naar Mesopotamië en vandaar naar de landen

door Prof. dr. A. Stolk

rond de Middellandse Zee. Vermoedelijk moet hij dan ook als de oudst bekende siervogel worden beschouwd. Zo begon met de pauw eigenlijk de vogelliefhebberij. Uit de Bijbel is bekend dat in de tijd van koning Salomo niet slechts in apen, maar ook in pauwen werd gehandeld. Mede door Alexander de Grote en de

Feniciërs werd de pauw in het Nabije Oosten geïntroduceerd. Gewoonlijk werd hij als een koninklijke vogel beschouwd, maar omstreeks de eerste eeuw vóór Christus wist men hem in culinair opzicht ook uitstekend te waarderen. Als bijzondere lekkernij werden de hersenen en de tong beschouwd. Verschillende kweekvormen zijn in de loop der tijden ontstaan. Hiervan moeten de zwartvleugel-, de bonte en de witte pauw worden genoemd. De eerste is bijzonder fraai en heeft zwarte vleugel- en schouderdekveren. Overigens zijn de hennen heel wat lichter van kleur. De zwartvleugelpauw is als een erfeijike verandering of mutatie in het begin van de negentiende eeuw uit blauwe engelse pauwenstammen ontstaan.

De blauwe pauw is bijzonder verdraagzaam ten opzichte van andere vogels en kon op die manier tot de ideale siervogel worden, die ook voor grote parken geschikt bleek te zijn. Naast zijn fraaie kleuren moeten de gemakkelijke kweekbaarheid en de binding aan zijn standplaats als uitgesproken gunstige eigenschappen worden beschouwd. Voor klimaatveranderingen blijkt de blauwe pauw zo goed als ongevoelig te zijn, terwijl aan de plantengroei slechts weinig schade wordt berokkend.

In India valt de voortplantingstijd van de pauw samen met het regenseizoen. Door de haan worden dan twee tot vijf hennen om zich heen verzameld, die hem als een soort harem vergezellen. Pronken doet de haan nooit direct voor de hen. Nadert zij hem, dan keert hij haar merkwaardigerwijs de rug toe. Om de blats voortgang te doen vinden zit er voor de hen dan eigenlijk niets anders op dan om naar voren te lopen en vóór de pronkende haan te gaan staan. Het onderlinge contact is nu weer hersteld en dat dit alles erg belangrijk moet zijn, kan wel blijken uit het feit dat deze opmerkelijke gedragshandeling soms wel verschillende malen wordt herhaald. Aan het einde van het voorspel gaat de hen vóór de haan liggen en kan hij na het opvouwen van zijn waai-er, die dan als het ware niet meer nodig

is; met haar paren. Men moet in het fraaie, welhaast onvoorstelbare pauwewiel een soort uithangbord voor paarbereide hennen zien, die dit van verre al kunnen waarnemen.

Er is echter nog een andere opvatting volgens welke het pronken van huis uit een boodschap van de haan aan de hen is voor niet meer aanwezig voedsel. Inderdaad biedt de haan bij een groot aantal hoenderachtigen en hoendervogels de hen voedsel aan en paart vervolgens met haar. Het moet niet uitgesloten worden geacht dat de haan alleen maar doet alsof hij voedsel wil aanbieden. In de loop der tijden blijkt dit gedrag tot een ceremonie uitgegroeid te zijn.

De van kringvormige figuren voorziene sleep wordt gevormd door de fraai-gekleurde staartdekveren, die ver over de uit twintig veren bestaande staart uitsteken. Gewoonlijk licht het nest goed verborgen in de dichte ondergroei. Het kan echter door de hen ook in holten tussen takken van grote bomen worden aangelegd. Gebouwen en verlater nesten van roofvogels worden in dit opzicht ook niet versmaad. Het legsel bestaat uit drie tot vijf (soms meer, eventueel zelfs acht) dikschalige, crèmeachtige-witte eieren. De broedduur bedraagt ongeveer vier weken. De kuikens worden door de hen met de snavel gevoerd, waar deze instinctief naar pikken.

Zijn de eieren onder een gewone kip uitgebroed, dan moeten de kuikens leren om het voedsel van de grond te pikken. Zijn de kuikens moederloos, dan pikken ze ook bij de onvolwassen pauwen naar de snavel. Na verloop van tijd stimuleert dit de hen om de kuikens onder de vleugels te nemen en ook op de gebruikelijke manier te voeren.

De kuikens houden zich graag dicht onder de staart van het vrouwtje op, zoals dit ook bij de argusfazant, de parelpauw en de spiegelpauw het geval is. In het algemeen groeien ze slechts langzaam, terwijl de veren kroontjes na ongeveer een maand verschijnen. Eerst als ze vrijwel drie jaar oud zijn krijgen de jonge haantjes eerst hun volle sleep. Die kan

dan tot het zesde jaar uitgroeien tot een lengte van meer dan anderhalve meter.

Pronken wordt bij wijze van oefening al door pauwkuikens gedaan. Het bestaat uit een karakteristiek vleugeltrillen en het opzetten van staartveren, alsof daarboven een wiel open gevouwen is. Soms wordt deze pronkhouding ook door hennen (jonge hennen vooral) aangenomen. Dit wordt door beide seksen gedaan, maar door de hennen minder vaak dan door de hanen. Het klinkt zo ongeveer als **minh-ao**, wat door de plaatselijke bevolking in India wordt uitgelegd als: **de regen komt**. Als er onweer op komst is, laten pauwen hun kreet vaak horen.

Door pauwen wordt op heuvelachtig terrein gelegen, dicht oerwoud geprefereerd. Er moet water in de omgeving zijn. Men leeft in kleine familiegroepen. In de vroege morgenuren en ook in de avond wordt op de velden voedsel gezocht. Overdag zwerven de dieren over de velden. De slaappleaats wordt voor de veiligheid in hoge bomen gekozen, soms midden in de dorpen. Als zinnebeeld van de god Krishna heeft hij immers niets van de inwoners te verduren. Door de roep van de pauw wordt het wild vaak attent gemaakt op de aanwezigheid van luipaarden en tijgers. Zelf behoren ze tot de prooidieren van de grote katten en hun

alarm moet dus wel als zinloos worden beschouwd.

De pauw is ook geliefd als cobraverdelger. Doordat hij graag jonge cobra's eet, verdwijnt deze gifslang als regel gauw uit het pauwenterritorium. Zo was de pauw al een geliefde vogel in India, voordat wij hem in Europa als siervogel in parken en tuinen gingen houden.

De blauwe pauw heeft korte poten en er bestaat een groot verschil tussen haan en hen. De groene pauw heeft hogere poten en een langere en dunnere hals. De houding is indrukwekkend. Bij de groene pauw is er minder verschil tussen het mannelijk en vrouwelijk geslacht. Hier zijn de veren bij de haan en de hen overwegend groen. Karakteristiek is de smalle, aarvormige pluim op de kop (arenkroon), die gevormd wordt door een lange bundel rechtopstaande, groenglanzende veren.

Trots mogen wij een pauw zeker niet noemen, omdat aan zijn pronken absoluut geen menselijke eigenschap ten grondslag ligt. Dit pronken is immers een deel van de balts en staat onder invloed van geslachtshormonen: het dier moet doen zoals het doet en kan werkelijk niet anders. De pauw kan het ook niet helpen dat hij wat meer uiterlijk schoon heeft meegekregen dan de meeste vogels.

Kleurkanaries

De standaardeisen in de praktijk

Phaeo.

Ook bij de phaeo is alleen het bruin phaeomelanine overgebleven in de uiterlijke verschijningsvorm en dat veroorzaakt de op zich zo fraaie marmertekening. Deze begint direct boven de snavel en loopt door tot op de borst en de flanken. Het bruin phaeomelanine bevindt zich in de uiteinden van de veertjes en langs de randen van de grote pennen. Daarom ook mogen de vleugelpennen niet geheel bruin zijn. Een phaeo met te weinig bruin phaeomelanine zal het marmerepatroon te weinig laten zien, terwijl bij te veel bruin phaeomelanine vooral op het rugdek te veel bestreping zal ontstaan. Tussen beiden ligt derhalve de ideale phaeo. De pootjes van de phaeo

zijn gematigd van kleur. De bijkleur is geel. Het LICHTGEEL bezit, dus niet HOOGGEEL, moet zuiver en egaal zijn, ook in de vleugel- en staartpennen. Vooral deze laatste willen nogal eens te wit zijn. Een matige en egale schimmelverdeling is eveneens vereist, ook op de borst.

Kweekadvies.

A) Phaeo man maal bruine pop die phaeo verervend is en beiden met een lichtgele grondkleur en matig schimmel. Gebruik vooral geen te intensieve vogels. B) Bruine man split voor phaeo maal phaeo pop. C) Bruine man split voor phaeo maal bruine pop die eveneens split

Onkruidzaden voor Vogels

Wat biedt de maand oktober.

Boerenwormkruid

Deze plant, welke gebruikt werd als geneesmiddel tegen ingewandswormen bezit varenachtige bladeren en wordt ca. 60 cm tot 120 cm groot. De bloeitijd

vindt plaats van juli t/m september. Karakteristiek zijn de gele bloemen zonder blaadjes. Het boerenwormkruid is een veelvoorkomende, overblijvende plant.

Zowel de plant als het zaad bezitten een sterke geur. Het zaad krijgt zijn bruinachtige kleur vanaf oktober, zodat het te oogsten is.

voor phaeo is. Door de onafhankelijke vererving kweekt men phaeo's, phaeo vervendend en bruine niet phaeo zijnde mannen en poppen.

Indien van een paartje een vogel wat te zwak bruin phaeo is, kan men daarvoor een klassieke bruine vogel gebruiken met een vooral goed bruin phaeomelanine-bezit.

Veel voorkomende fouten.

Te veel of te weinig phaeomelanine op de rug waardoor het marmerpatroon niet tot uiting komt. Te weinig bruin langs de randen van de pennen. Vleugel- en staartpennen geheel voorzien van pigment. Rugdek te streperig. De tekening

vangt niet direct aan de bovensnavel aan. Bijkleur; Geel niet zuiver van tint of te veel c.q. te sterk geel. Schimmelverdeling niet egaal, te veel of te weinig schimmel. Te weinig geel in vleugel- en staartpennen. Bijkleur in borst-, flank-, dij- of onderlichaambevedering te licht. Voor wat de tentoonstelling betreft, benaderen de poppen het dichtst de standaard. De mannen bezitten in het algemeen over het geheel te weinig phaeomelanine vooral in de borstbevedering en boven de snavel.

Piet Verdult

Gedurende de winter kan het zaad goed bewaard worden.

Oogsttijd: vanaf oktober

Vindplaats: wegbermen, spoordijken, droge kalkrijke stikstofhoudende grond
Vogels:

Bijzondere eigenschappen: – tegen blaas- en nierkvalen
– tegen wormen.

De rozebottel

Hoewel we hier niet echt meer kunnen spreken van een onkruidzaad, is het toch de moeite waard om wat aandacht te schenken aan de rozebottel. Deze vrucht van de roos treffen we aan na de bloei.

We kunnen hem oogsten tot aan de vorsttijd. Een bottel bevat erg veel zaad en is rijk aan vitamine C. Hij is in de diepvries goed te bewaren. Let wel, de roze-

bottel is caratinoïde-houdend, dus roodbevorderend.

Oogsttijd: na de bloei, tot aan de vorst.

Vindplaats: gemeenteplantsoenen
Vogels: groenling, sijs, putter.

Verklaring Latijnse namen

Sepsis is een algemene ontsteking, b.v. ontstaan door wond.

Pneumonie is longontsteking.

Mycose is een ziekte, veroorzaakt door schimmels of bacteriën verwand aan schimmels.

Microfilarieën zijn kleine vreemde stoffen, die in het lichaam gekomen zijn, b.v. vuil, vezels.

Aspergillose is een schimmelziekte.

Enteritis is een darmontsteking.

Polyserositis is een ontsteking aan de vliezen, b.v. buikvlies.

Nefritis is een ziekte die aderonsteking veroorzaakt.

Atherosclerose is aderverkalking.

Peritoneum is de buikholte.

Leucose is een tumor.

Trauma is een ziekte veroorzaakt door teveel vogels in een kleine ruimte.

Urogenitaal-systeem is het gehele systeem van uitscheiding en urinewegen.

Digestietractus is de ziekte van vergiftiging.

Respiratietractus is de spijsvertering.

Bessen

Zeer veel vogels waaronder ook zaadeters zoals grote parkieten en agaporniden, zijn verzot op besvruchten. Veel als bijvoedsel bestemde bessen zijn vrij gemakkelijk te oogsten en ook het bewaren is niet moeilijk als u over een diepvriezer beschikt. In zo'n geval kunt u gedurende een lange periode aan uw vogels dagelijks wat bessen verstrekken. Gemakkelijk en eventueel uit eigen tuin te oogsten zijn vuurdoorn, braam, coto-neaster, berberis, lijsterbes, rozebottels, meidoorn en vierbes.

Specifieke vruchten- en insecteneters, zoals bijvoorbeeld glansspreeuwen, hebben er dagelijks wel wat meer nodig, voor hen moeten ze tot het dagelijks menu behoren in een wat grotere hoeveelheid.

Fr. Pijnen.